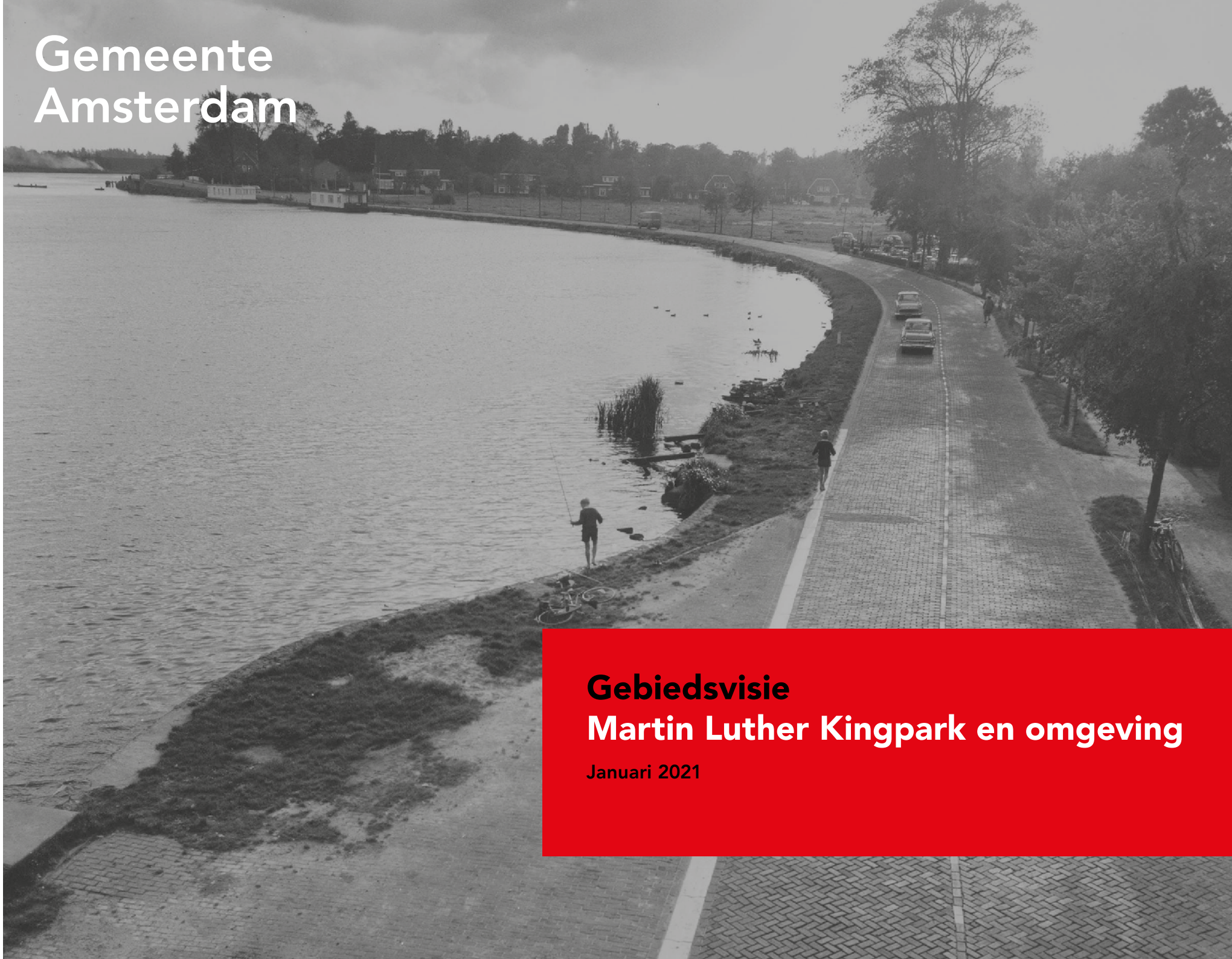
Gemeente
Amsterdam

Gebiedsvisie
Martin Luther Kingpark en omgeving

Januari 2021

foto omslag:
Amsteldijk, gezien vanaf de Utrechtsebrug in
zuidwestelijke richting, ongedateerd

Inhoudsopgave

Samenvatting 5

1. Inleiding 6

1.1 Aanleiding 7

1.2 De opgave 9

1.3 Participatie 10

2. Veranderende context 13

3. Beleidskaders en onderzoeken 16

3.1 Beleidskaders 16

3.2 Onderzoeken 25

Historie van het MLK-gebied 26

4. Kansen en bouwstenen 30

5. Visie op de toekomst van het gebied 55

5.1 Uitgangspunten 55

5.2 Toetsingskader 57

Het MLK-gebied en de Hoofdgroenstructuur 59

Colofon 60

Samenvatting

Op 5 maart 2019 heeft wethouder Ruimtelijke Ordening Marieke van Doorninck de bestuursopdracht gegeven om een toetsingskader op te stellen voor initiatieven in en rondom het Martin Luther Kingpark e.o. ('MLK-gebied'), in de vorm van een gebiedsvisie voor dit gebied.

Een recent planinitiatief van de eigenaren van de kantoorlocatie in de oksel van de Utrechtsebrug ('Fordlocatie') bleek niet op zichzelf beoordeeld te kunnen worden. Er was behoefte aan een visie op het gehele gebied aan weerszijden van de Utrechtsebrug. De gebiedsvisie Martin Luther Kingpark e.o. is opgesteld in opdracht van het programma 'Koers 2025 - Ruimte voor de stad'.

Het initiatief voor de Fordlocatie staat niet op zichzelf. Er is veel dynamiek in dit gedeelte van Amsterdam, zoals de ontwikkeling van Overamstel en het onderzoek naar het op termijn uit het snelwegennet nemen van het Utrechtsebrugtracé. Deze zijn van grote invloed op de toekomst van het MLK-gebied, dat verandert van een zone aan de rand van de stad in een parkgebied in het midden van het stedelijk leven.

De ontwikkeling van het MLK-gebied speelt al een rol in verschillende gemeentelijke beleidsdocumenten, zoals Structuurvisie Amsterdam 2040, Watervisie Amsterdam 2040 en Koers 2025 - Ruimte voor de Stad.

Het MLK-gebied ligt voor een grootste deel in de Hoofdgroenstructuur. Eventuele ingrepen moeten bijdragen aan de versterking ervan. Sowieso mogen ze de omvang van de Hoofdgroenstructuur niet verkleinen.

Op korte termijn zijn er verschillende maatregelen mogelijk om het park, en het parkgroen in het bijzonder, een flinke 'boost' te geven. Op de langere termijn is een aantal structurele ingrepen nodig in het MLK-gebied.

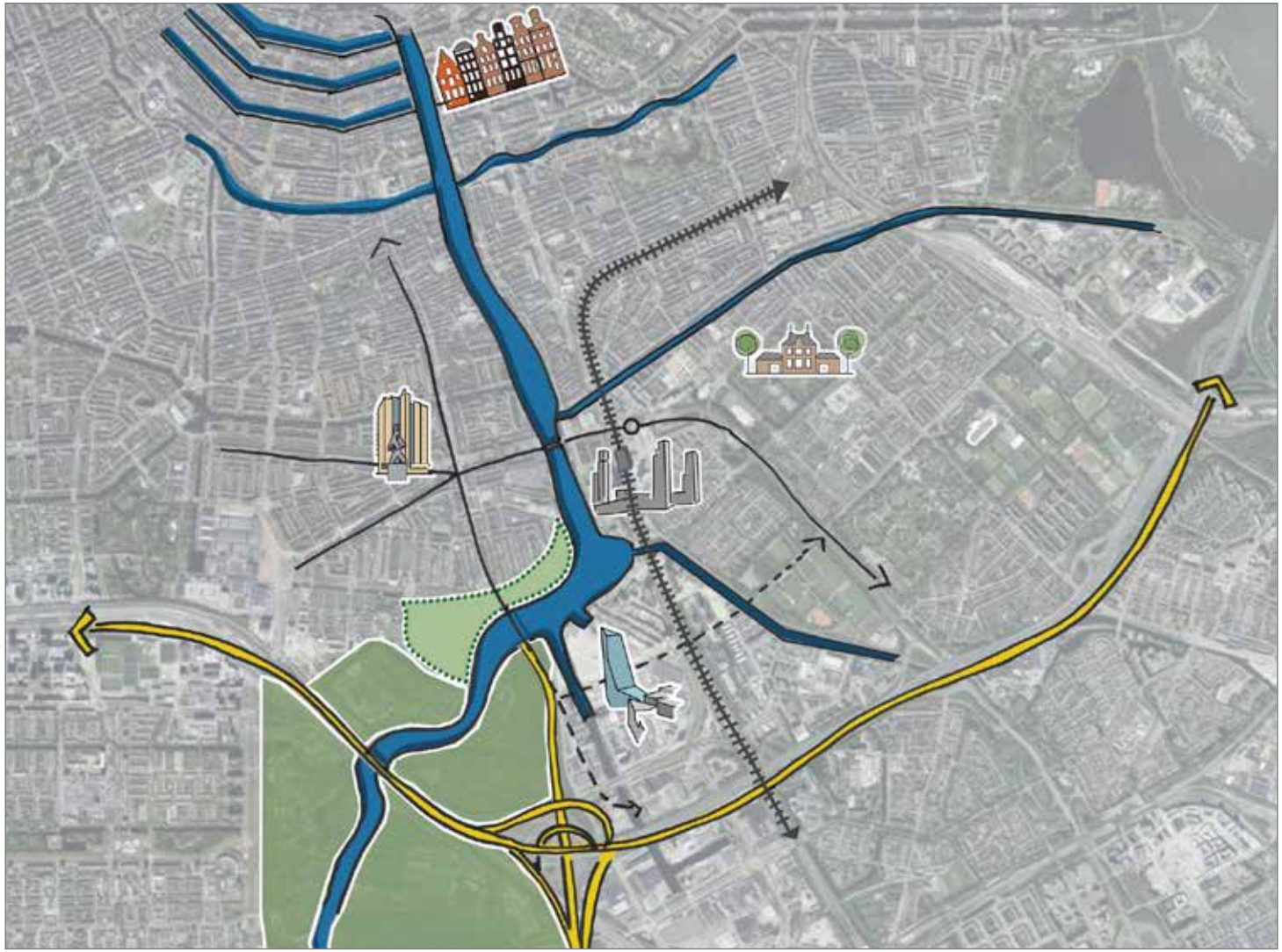
Het verbeterde parkgebied zal de verdichtende stadsomgeving faciliteren en de kwaliteit van de Kop van de Amstelscheg vergroten. Op dit moment is het parkgebied versnipperd. Grote delen van het park zijn niet openbaar toegankelijk. De locatie rondom de Utrechtsebrug is in de Structuurvisie aangewezen als een 'metropolitane plek'. In de visie zijn uitgangspunten benoemd voor de toekomstige ontwikkeling van het MLK-gebied. Op basis van de uitgangspunten is een toetsingskader opgesteld met de bijbehorende verbeelding. Hieraan kunnen mogelijke initiatieven in het parkgebied worden getoetst.

Voor het opstellen van de visie zijn in augustus/november 2019 twee bewonersbijeenkomsten gehouden en is door I&O Research namens de gemeente Amsterdam een peiling gehouden onder bewoners/belanghebbenden in en rondom het MLK-gebied. Met vrijwel alle stakeholders in het plangebied zijn in de maanden september/oktober 2019 gesprekken gevoerd.

Amsteldijk, gezien vanaf de Utrechtsebrug in zuidwestelijke richting, 2019

1. Inleiding

Ligging in de stad

1.1 Aanleiding

Bestuursopdracht

Op 5 maart 2019 heeft wethouder Ruimtelijke Ordening Marieke van Doorninck de bestuursopdracht gegeven om een toetsingskader op te stellen voor initiatieven in en rondom het Martin Luther Kingpark ('MLK-gebied'), in de vorm van een ontwikkelingsvisie voor dit gebied.

Directe aanleiding hiervoor was het planinitiatief van de eigenaren van de kantoorlocatie in de oksel van de Utrechtsebrug waar voorheen het hoofdkantoor van Ford-Nederland gevestigd was ('Fordlocatie'). In gezamenlijke opdracht van de eigenaren en Ruimte & Duurzaamheid van de gemeente Amsterdam heeft het stedenbouwkundige bureau MUST in 2018 een verkenning van de ontwikkelingsmogelijkheden van deze locatie uitgevoerd. Tijdens het planproces werd duidelijk dat een ontwikkelingsplan voor deze locatie niet op zich zelf staand beoordeeld kan worden maar dat dit in een ruimere context moet gebeuren. Daarom is deze ontwikkelingsvisie opgesteld voor het Martin Luther Kingpark en directe omgeving.

Status van de visie

De Gebiedsvisie Martin Luther Kingpark e.o. omvat uitgangspunten voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied en een toetsingskader voor planinitiatieven. De visie is opgesteld als een instrument om concrete initiatieven in het MLK-gebied te toetsen. Het kunnen planinitiatieven van particuliere eigenaren zijn, maar ook initiatieven van de gemeente zelf. De uitwerking van de visie kan gestalte krijgen aan de hand van concreet in te dienen initiatieven en binnen het Renovatie- & Beheerplan voor het Martin Luther Kingpark.

Dynamiek in de omtrek

Het initiatief voor de Fordlocatie staat niet op zichzelf. Er is veel dynamiek in dit gedeelte van Amsterdam. Deze is van grote invloed op de toekomst van het MLK-gebied:

- Aan de overzijde van de Amstel verrijst op voormalig industrieterrein Overamstel een nieuwe stadswijk met 7.500 woningen en bijbehorende voorzieningen;
- Ten noordoosten van het MLK-gebied, aan de overzijde van de Amstel, wordt het gebied 'Amsteloever' (Amstelstation e.o. en de Omval) verder verstedelijkt;
- Ten westen van het MLK-gebied ontwikkelt de Zuidas zich in sneltreinvaart tot een hoogstedelijk woonwerkgebied;
- Het huidige snelwegtracé van de Utrechtsebrug tot aan de Ringweg-A10 wordt in de nabije toekomst uit het snelwegennet genomen. Hiervoor in de plaats komt een stadslaan. Dit biedt mogelijkheden voor onder meer woningbouw in het gebied van de Joan Muyskenweg;
- Als gevolg van deze ontwikkelingen wordt het Martin Luther Kingpark e.o., in plaats van een zone aan de rand van de stad, een plek in het hart van het stedelijk leven.

Dynamiek in het MLK-gebied zélf

Maar ook het MLK-gebied zélf is in beweging:

- Naast de Fordlocatie dienen zich voor meerdere kavels of complexen initiatieven aan, waaronder die voor het De Mirandabad;
- Er wordt gewerkt aan een Renovatie- & Beheerplan voor het Martin Luther Kingpark. Op 19 september 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met het beschikbaar stellen van € 970.000 ten behoeve van een kwaliteitsimpuls voor het Martin Luther Kingpark;
- De mogelijkheden voor sport en bewegen in het brughoofd van de Utrechtsebrug worden verkend;
- De Spinoza20first - school voor voortgezet onderwijs is tijdelijk gehuisvest in het MLK-gebied;
- Daarnaast vormt de Kop van de Amstelscheg – waartoe het MLK-gebied behoort – een pilot voor de gemeentebrede verkenning van de ontwikkeling van de koppen van de scheggen in de stad.

Het plangebied

1.2 De opgave

In de opdracht voor het opstellen van een ontwikkelingsvisie is onder meer het volgende meegegeven:

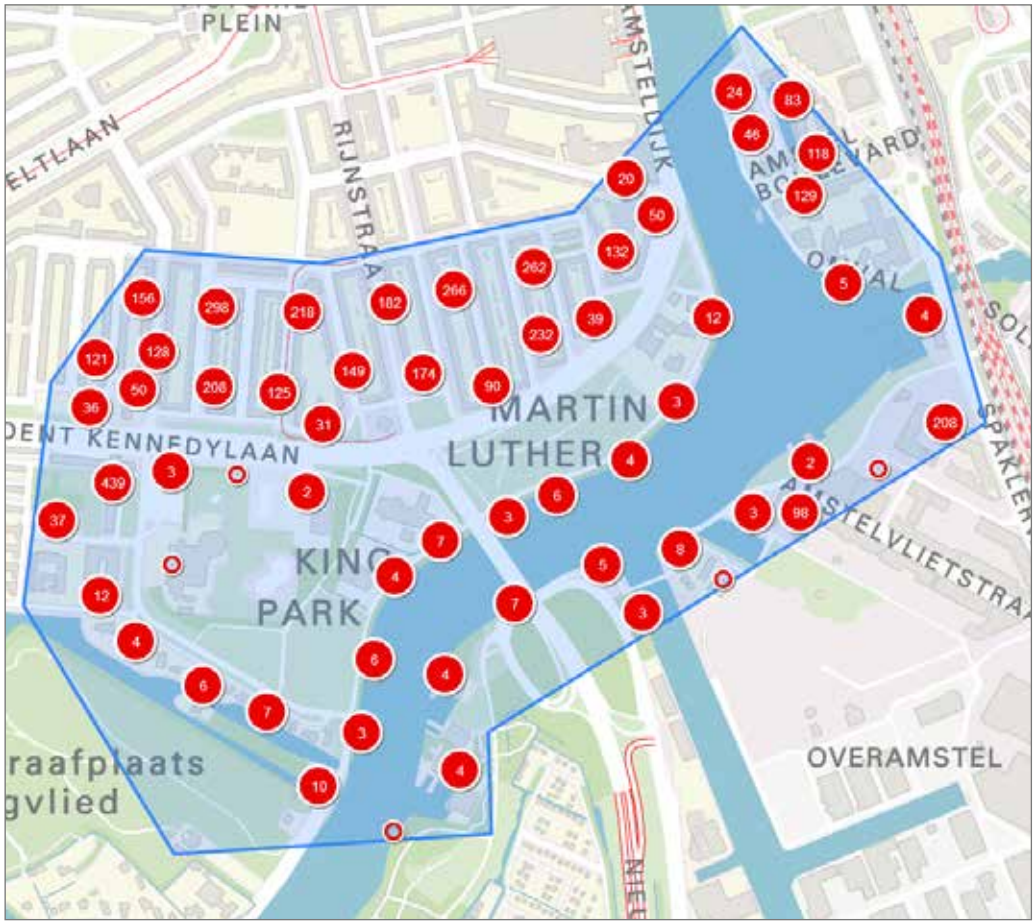
- Het toetsingskader in de vorm van een ontwikkelingsvisie dient minimaal door B&W te worden vastgesteld. De juiste status van het toetsingskader dient te worden onderzocht. Het opstellen van dit kader vereist zowel de inbreng vanuit de kaveleigenaren als participatie van de buurt en andere belanghebbenden.

De opgaven voor dit gebied zijn in grote lijnen:

- Het bijdragen aan de kwaliteit van de Amstelscheg als "metropolitaan" landschap;
- Het ontwikkelen van een "metropolitane" (= belangrijke) plek in de stad rond de Utrechtsebrug;
- Het verbinden van de 'oude' en de 'nieuwe' stad: de nieuwe wijk Overamstel aan de overkant van de Amstel;
- het verbeteren van de verbinding tussen de stedelijke gebieden aan weerszijden van de Utrechtsebrug en de Amstelscheg;
- Het verbeteren van de kwaliteit van het MLK-park en de Amsteloever voor recreatie;
- De bebouwing, de functie en ontsluiting van de kavels langs de Amstel, aan de noordkant van het park en in de Atekpolder, onderdeel laten worden van, en laten bijdragen aan de (groene) kwaliteit van het gebied;
- De identiteit van de Amsteloever versterken.

Het plangebied is ca. 30 ha groot (rode contour).
Het park, inclusief het 'plein' nabij de Rijnstraat is ca. 21 ha. groot (groene contour).

Verspreidingsgebied online enquête. In het rood het aantal adressen per deelgebied.

1.3 Participatie

Bewonersbijeenkomst 28-08-2019

Op 28 augustus 2019 heeft de eerste participatieavond over het MLK-gebied plaats gevonden. Hier kwamen de volgende zaken ter sprake:

- Vragen over de noodzaak en de urgentie van de visie;
- Vragen over de mogelijke bouwplannen in het park;
- Bewoners zijn goed op de hoogte van de bescherming van het park door de Hoofdgroenstructuur;
- Vragen over de mogelijke bouwplannen op de Ford locatie;
- Noodzaak van stedelijke verdichting werd in twijfel getrokken;
- Men is bezorgd over het ontbreken van een goede OV verbinding en de drukte die de Parade met zich mee brengt.

Gesprekken met stakeholders

Met vrijwel alle stakeholders in het plangebied zijn in de maanden september/ oktober 2019 gesprekken gevoerd.

Hoofdlijnen online enquête augustus en september 2019

- 1.096 mensen hebben deelgenomen aan het onderzoek;
- 227 hiervan wonen in de directe omgeving van het park en zijn uitgenodigd per brief;
- overige 869 deelnemers vulden de vragenlijst via een openbaar verspreide link;
- Twee derde van de respondenten noemt de functie als rustgebied met de nadruk op natuur en groen als een van de belangrijkste karakteristieken van het Martin Luther Kingpark en de omgeving;
- Zes op de tien mensen vindt dat er meer ruimte moet komen voor planten en dieren;
- Ook voor het zwemmen in- en het uitzicht op de Amstel ziet ruim de helft graag meer ruimte;
- De verbinding tussen de bebouwde stad en het groene landschap kan volgens ruim 80 procent goed gecreëerd worden door aandacht voor het groene landschap;

- Bijna 7 op de 10 inwoners en andere geïnteresseerden vindt dat er geen woningen meer toegevoegd moeten worden in het gebied;
- Als dit gebeurt door bestaande kantoren om te vormen tot woningen, vindt twee derde dit wel een goed idee;
- Voor het gebied rondom de Utrechtsebrug heeft men diverse ideeën;
- Voor het kruispunt noemt men het verbeteren van de verkeersveiligheid, een mooiere aankleding en de terugkeer van een tramlijn het vaakst;
- Ook voor het voormalige Fordgebouw heeft men verschillende ideeën. Veel respondenten vinden dat het gesloopt of vervangen moet worden. Het meest wordt woonruimte genoemd als alternatief. Daarnaast wil men het vaak bij het park betrekken. Ook horeca, kantoren en een culturele bestemming zijn vaak genoemde opties.

Bewonersbijeenkomst 26-11-2019

Op 26 november waren ruim 100 bewoners/ondernemers aanwezig bij de tweede bijeenkomst over de gebiedsvisie van het Martin Luther Kingpark en omgeving. De avond stond in het teken van het terugkoppelen van het uitgevoerde omgevingsonderzoek en het bespreken van verschillende conceptstukken voor de gebiedsvisie.

De aanwezigen kregen de mogelijkheid om in 3 rondes langs de verschillende visiemodellen en de vitaliseringsambitie te gaan. Aan de tafels werden vragen gesteld en positieve en negatieve punten van de verschillende varianten benoemd.

Bij het vitaliseren werd gesproken over korte termijn kansen die opgepakt zouden kunnen worden. Er lijkt vooral behoefte te zijn aan betere voetgangers- en fietsverbindingen en een betere toegang tot het park. Bij de uitwerkingsmodellen gingen de gesprekken echt over de visie en de toekomst. Het algemene beeld was dat het concentreren van bebouwing langs de randen een betere variant is, omdat daarmee de verbinding tussen de twee parkdelen verbeterd wordt. Aan de Kennedylaan zou bebouwing een optie zijn (mits het op een andere plek weggaat), omdat het daar toch al drukker is en de bebouwing dan ook als geluidswand zou kunnen fungeren. Wel werd aangestipt dat

Tweede bewonersbijeenkomst

er vanuit de Rijnbuurt wel zichtlijnen richting het park moeten blijven, dus één groot blok is niet wenselijk. Verder was er discussie over de wenselijkheid van zicht op de Amstel. Niet-woonbootbewoners vinden meer zicht op en toegang tot de Amstel een goed en fijn idee. Woonbootbewoners zien dit over het algemeen echter minder zitten. Wel vonden de meeste aanwezigen het een goed idee dat er met de visie een toekomstbeeld/toekomstwens wordt geschetst.

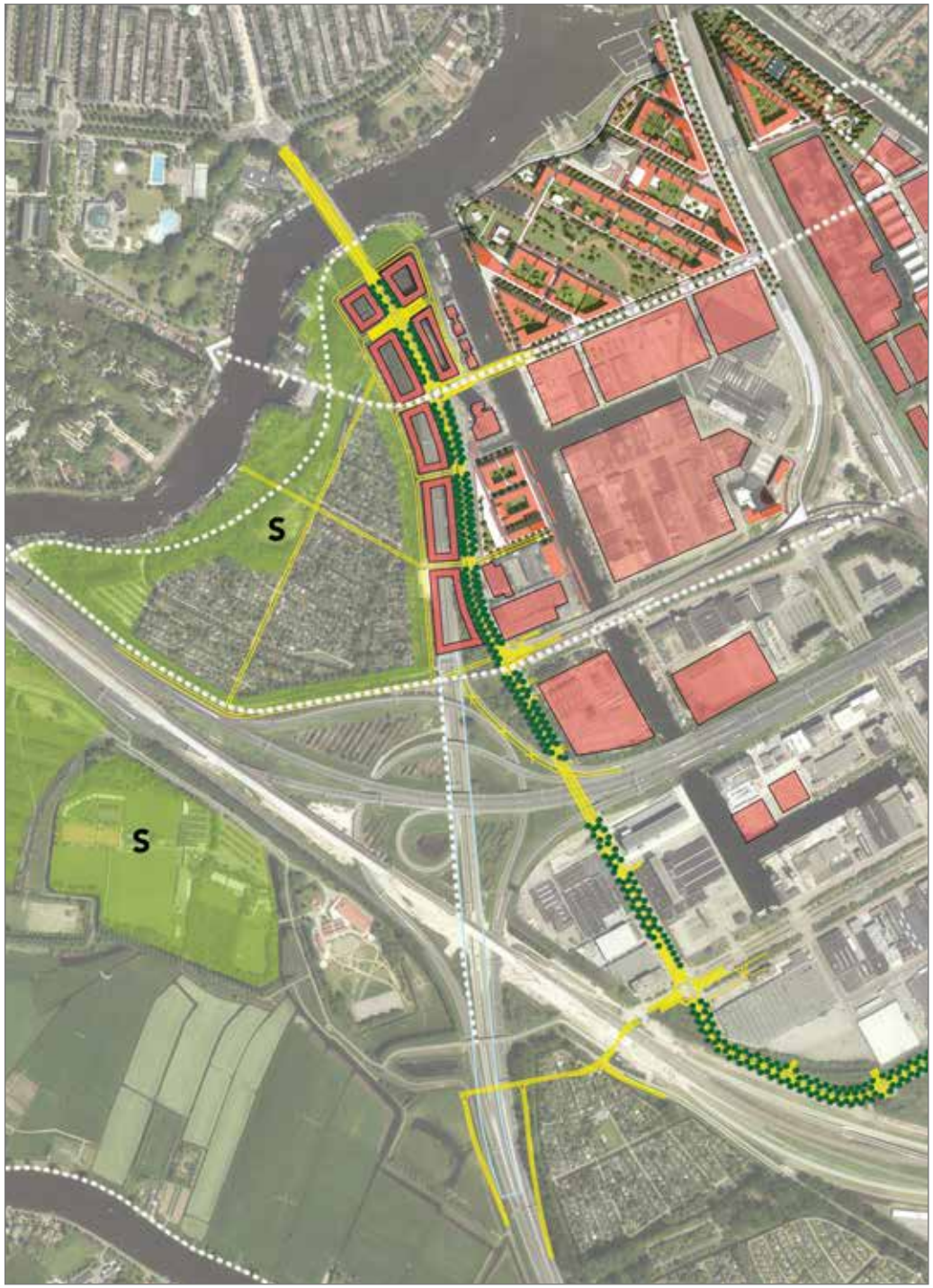

boven: Opening Utrechtsebrug, 1954

onder: De Nieuwe Utrechtsebrug, 26 december 1956

rechts: Mogelijke uitwerking

2. Veranderende context

In de omtrek van het MLK-gebied vinden grootscheepse ontwikkelingen plaats. Deze veranderen de relatieve ligging van het gebied: van zone aan de rand van de stad tot een plek in het hart van het stedelijk leven.

Herontwikkeling snelwegtracé Utrechtsebrug-Ringweg/A10

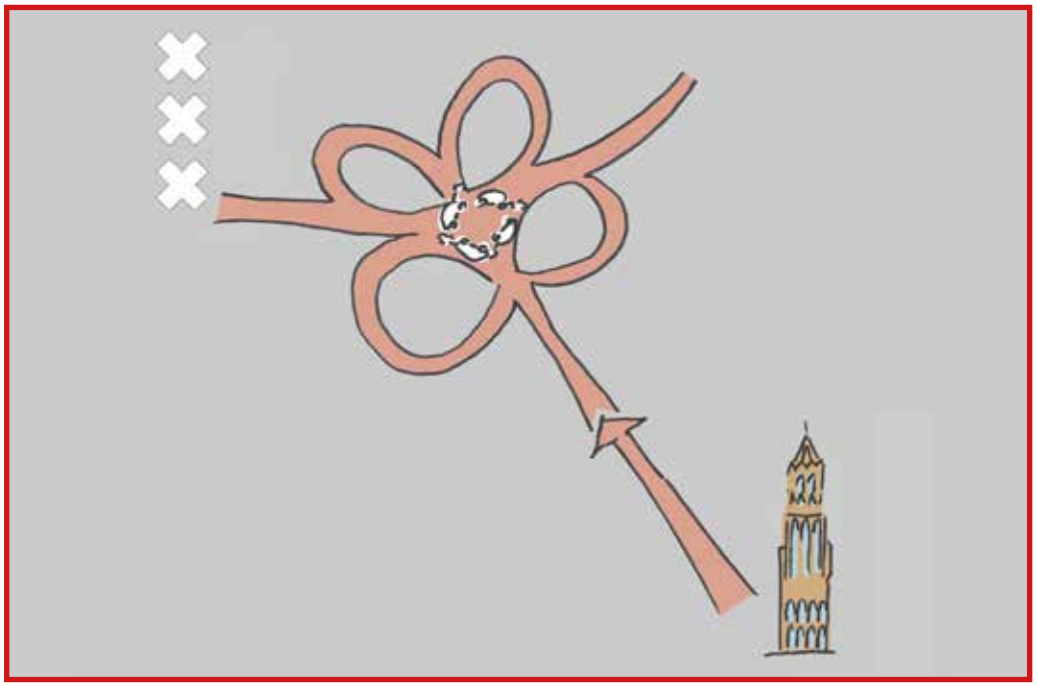
Het huidige MLK-gebied heeft lange tijd gefungeerd als dé toegangspoort voor autoverkeer vanuit de richting Utrecht, en is daar goeddeels op ingericht. In 2019 is een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de Nieuwe A2 Entree als gevolg van de bestuurlijke intentieverklaring ondertekend door Rijkswaterstaat, Vervoerregio Amsterdam en de gemeenten Ouder-Amstel en Amsterdam. De gezamenlijke ambitie is om het gebied van knooppunt Amstel tot de Utrechtsebrug te ontwikkelen en het hoofdwegennet in en rondom knooppunt Amstel verkeerskundig te optimaliseren.

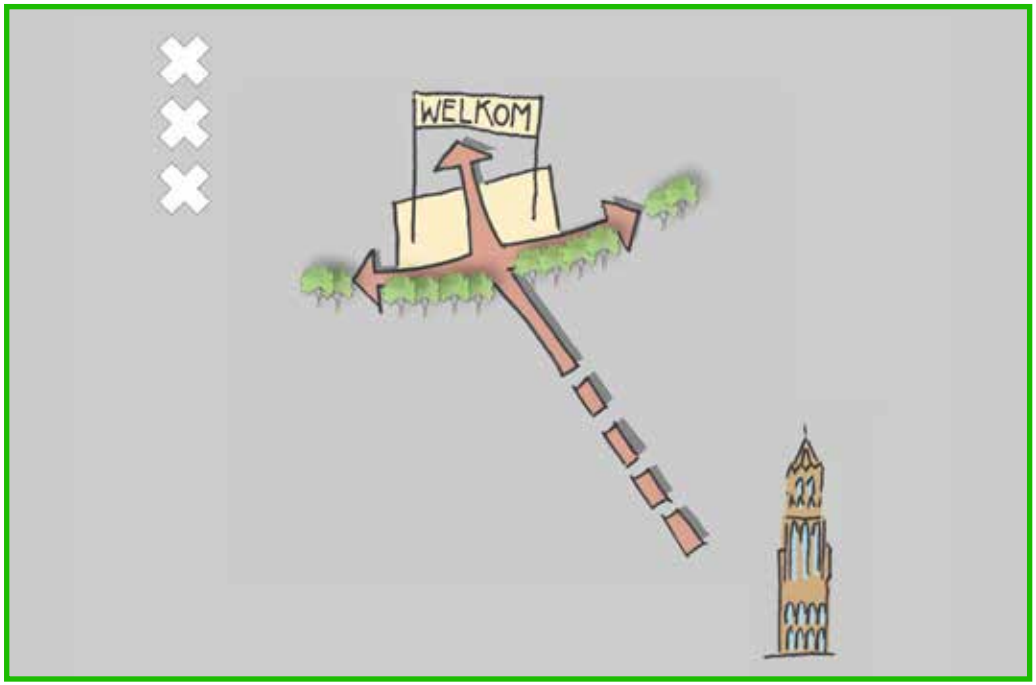
Hierdoor kan het aantal autobewegingen door het MLK-gebied afnemen. Een en ander biedt voor het gebied tal van tot de verbeelding sprekende kansen om de (gebruiks)kwaliteit ervan te verbeteren.

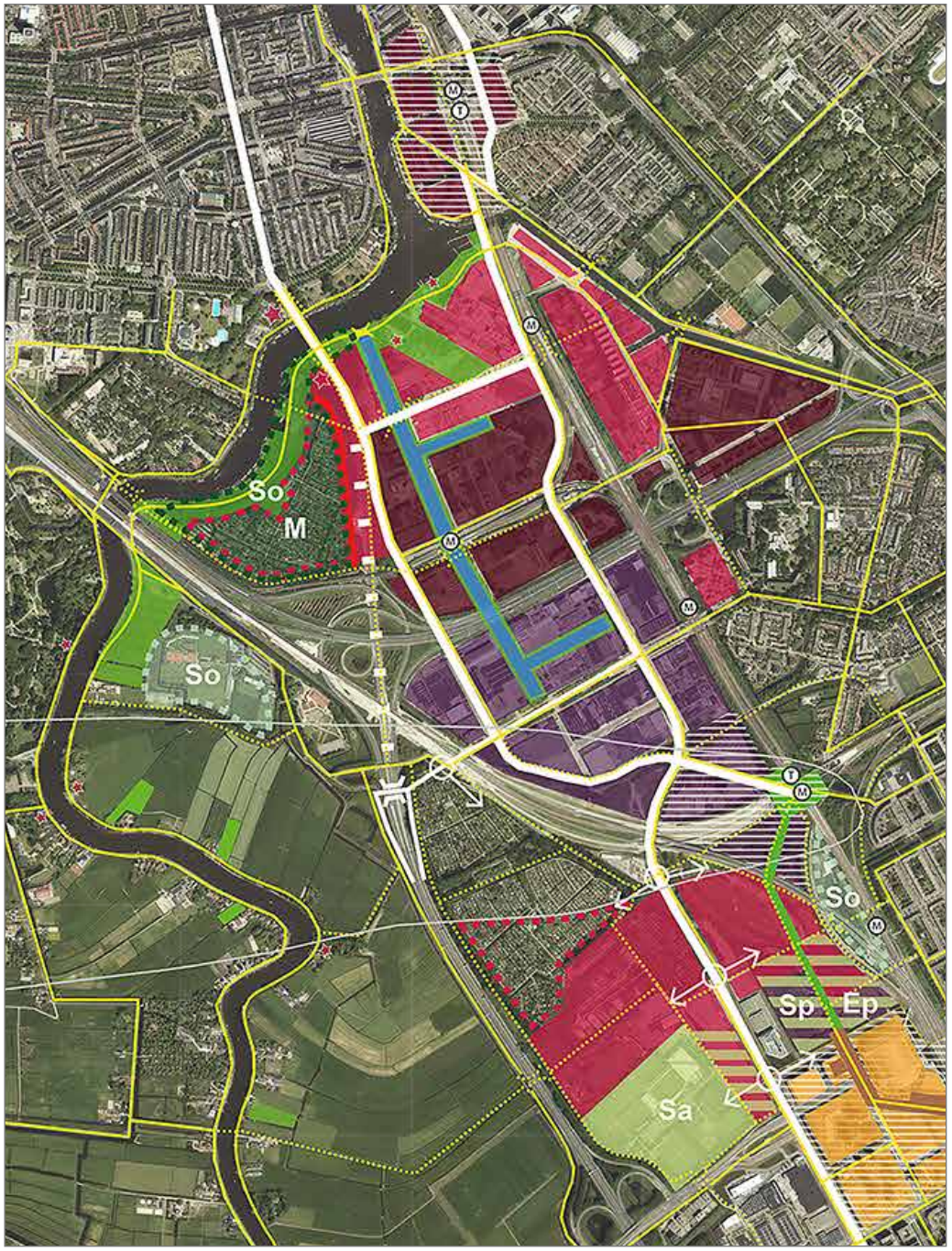
In de plaats van het huidige snelwegtracé komt een stadslaan die via een brug over de Duivendrechtsevaart wordt verbonden met de Amstelstroomlaan. Hierdoor ontstaan mogelijkheden voor onder meer woningbouw in het gebied van de Joan Muyskenweg e.o.

Haalbaarheidsonderzoek Nieuwe A2 Entree

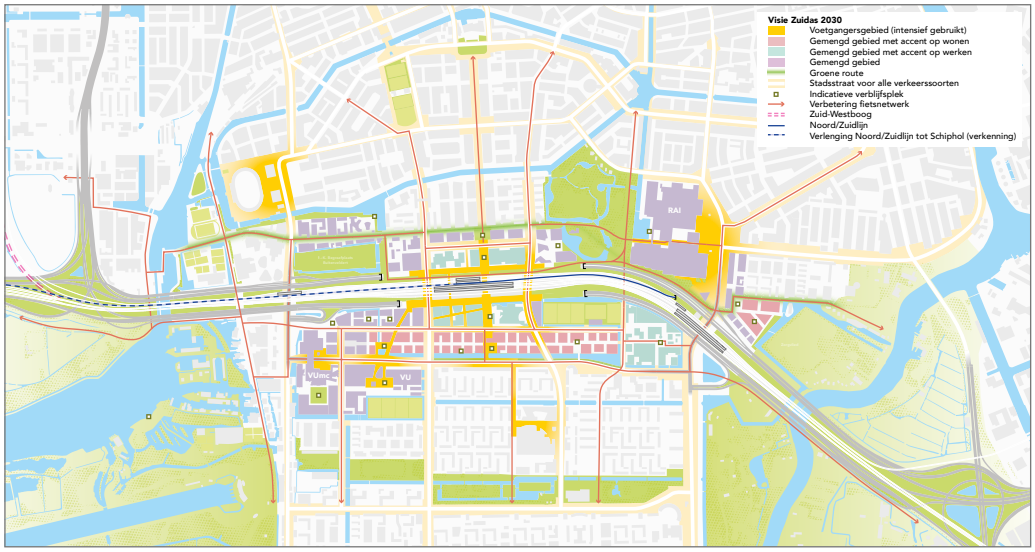

Kaart Ontwikkelperspectief Amstel-ArenA 2025

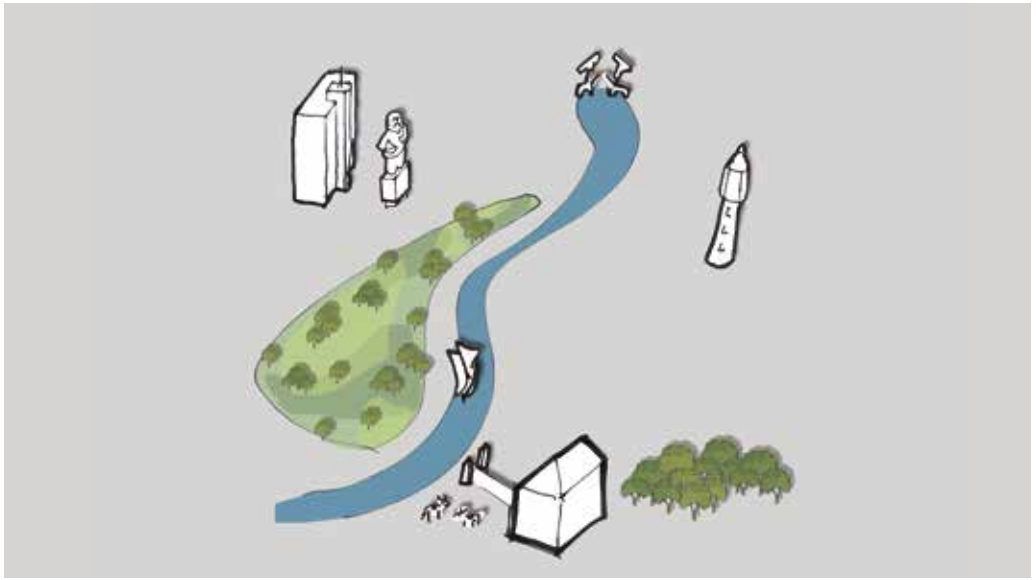
boven: Amsteloever toekomstbeeld

onder: Visie Zuidas

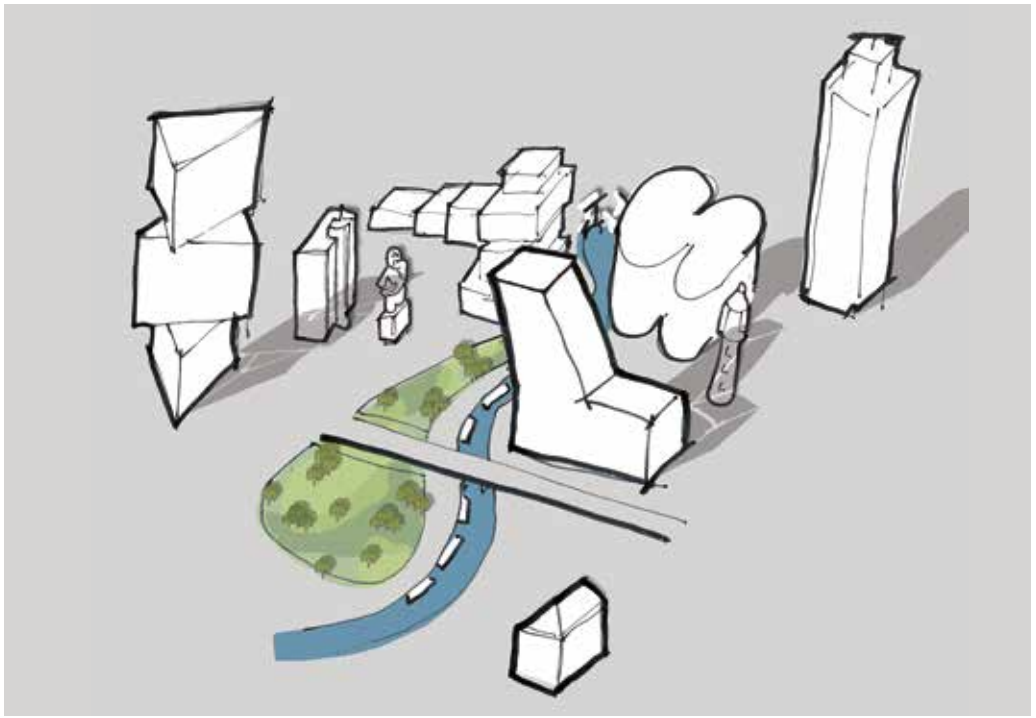
Overamstel, Amsteloever, Zuidas

Aan de overzijde van de Amstel verrijst op voormalig industrieterrein Overamstel een nieuwe stadswijk met 7.500 woningen en bijbehorende voorzieningen.
Ten noordoosten van het MLK-gebied, aan de overzijde van de Amstel, wordt het gebied 'Amsteloever' (Amstelstation e.o. en de Omval) verder verstedelijkt.
Ten westen van het MLK-gebied ontwikkelt de Zuidas zich in sneltreinvaart verder tot een hoogstedelijk woonwerkgebied.

Overamstel toekomstbeeld

3. Beleidskaders en onderzoeken

Uitsnede Structuurvisie Amsterdam 2040

3.1 Beleidskaders

Structuurvisie Amsterdam 2040

Kop van de Amstelscheg
In Structuurvisie Amsterdam 2040 (2011) wordt het MLK-gebied met name geduid als onderdeel van de Kop van de Amstelscheg. De Amstelscheg is een historisch landschap met tal van boerderijen en 'buitens', en dringt tot diep in het stadslichaam door. Dit biedt de Amsterdammer de mogelijkheid om op korte afstand het groene landschap te beleven.

De 'kop' – het overgangsgebied tussen stad en land – is bijzonder belangrijk in de ontwikkeling van de scheg. Het vormt vanuit de stad gezien de toegang tot dit gebied en biedt daarmee mogelijkheden voor specifieke leisure- en toeristische functies, bijvoorbeeld gerelateerd aan Rembrandt, die het Amstellandschap vaak als onderwerp voor zijn werk koos. Overigens moeten de functies wel in lijn zijn met het toetsingskader Hoofdgroenstructuur.

Het is bij uitstek de kop die kwetsbaar is gebleken voor verrommeling. Juist hier zijn veel verschillende activiteiten, bij elkaar gekomen die als los zand aan elkaar hangen: parken, volkstuinen, woonboten, sportvoorzieningen zorgboerderijen, begraafplaatsen etc. De opgave is om de samenhang hierin te verbeteren.

Metropolitane plek:
Het hart van het MLK-gebied, nabij de Utrechtsebrug wordt in de Structuurvisie aangeduid als 'metropolitane plek', een locatie die door haar bijzondere ligging en omgevingskwaliteiten van bovenlokaal, en zelfs 'metropolitaan' belang wordt geacht. Dergelijke schaarse plekken vereisen een specifieke, onderscheidende invulling en programmering.

Hoofdgroenstructuur

Het overgrote deel van het MLK-gebied valt onder de gemeentelijke Hoofdgroenstructuur (verankerd in de Structuurvisie), met de Amsteldijk als een groene route en een ecologische verbindingszone. Ontwikkelingen in het gebied moeten worden getoetst aan het beleid van de Hoofdgroenstructuur. Dit betekent dat ontwikkelingen in beginsel moeten bijdragen aan behoud en versterking van de groene structuur en/ of het gebruik ervan. In het MLK-gebied liggen heel veel kansen om hierop aan te haken.

Uitsnede Hoofdgroenstructuur

Martin Luther Kingpark - westzijde

Structuurvisie Amsterdam 2040, hoogbouw en het metropolitane landschap

Hoogbouwvisie

De hoogbouwvisie is opgesteld als onderdeel van Structuurvisie Amsterdam 2040. Hoogbouw wordt gezien als een van de middelen om de stad te verdichten. De kaart van de Hoogbouwvisie toont de specifieke zones en concentratiegebieden waar hoogbouw toegestaan is, overigens alleen onder strikte voorwaarden met betrekking tot bouwhoogte, situering enzovoorts.
Verschillende van deze concentratiegebieden liggen in de koppen van scheggen, die daarmee door hoogbouw worden geaccentueerd. Voorbeelden zijn de concentratie rond station Sloterdijk, op de kop van de Brettenscheg, maar ook de concentratie nabij het Amstelstation, op de kop van de Amstelscheg.
Juist vanuit een open scheg als de Amstelscheg is de stedelijke hoogbouw nadrukkelijk te ervaren. Dat hoeft geen probleem te zijn, integendeel, het maakt onderdeel uit van het metropolitane landschap en kan het des te interessanter maken. Nadrukkelijk dient het hier te gaan om zorgvuldig ingepaste accenten.

De hoogbouw is niet slechts als statisch beeld te ervaren, maar nadrukkelijk ook als wisselend perspectief, terwijl men zich voortbeweegt. Daarom is het belangrijk diepte te bewaren in het stedelijke hoogtelandschap. Bouwhoogten direct grenzend aan het landschap zouden zich dus tot 30 meter hoogte moeten beperken, met hoogbouw tot 60 meter als accenten, liefst in de tweede linie. De knooppunten met hun grotere hoogte bieden een derde dieptelaag. Voor het MLK-gebied geldt de beperking tot 30 meter vanwege de ligging grenzend aan het landschap.

Wat is hoogbouw?

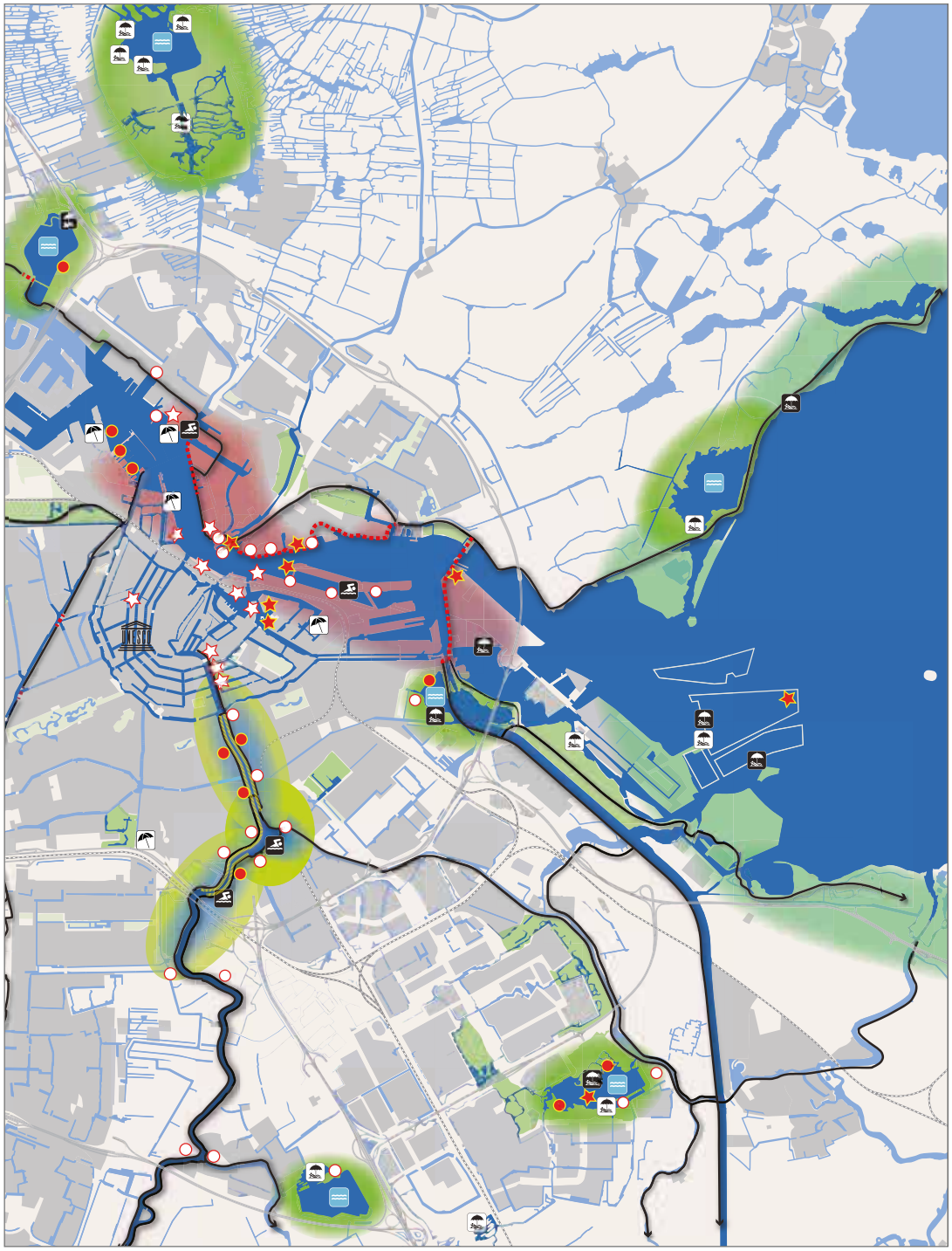
Onder hoogbouw in Amsterdam wordt verstaan gebouwen vanaf 30 meter hoogte of tweemaal de hoogte in hun directe omgeving.

Watervisie Amsterdam 2040

In de Watervisie Amsterdam 2040 (14 september 2016) is de zone langs de Amstel opgenomen als openbare ruimte met een recreatieve functie. Een van de doelstellingen is om het zicht op het water te verbeteren. De oever van het MLK-gebied maakt deel uit van deze zone. Door de aanwezigheid van woonboten is de Amstel beperkt zichtbaar vanuit het park.

In de Watervisie wordt de wens geformuleerd om aan de Amsteloevers geleidelijk meer zitplekken, steigers en op- en afstapplekken aan het water te ontwikkelen en het zicht op het water te verbeteren. Eén van de te verkennen opties is de vrijwillige verplaatsing van een aantal woonboten uit drukke delen van de Amsteloevers naar de Houthavens, waar vanaf 2018 tientallen nieuwe ligplaatsen voor woonboten worden gecreëerd.

Voorts stelt de Watervisie dat water als plek voor verkoeling in de zomer in de toekomst – gelet op de klimaatverandering – steeds belangrijker wordt. De aanleg van één of meer drijvende zwembaden in o.a. de Amstel behoort tot de mogelijkheden (zie voorbeelden in Antwerpen, Parijs, Berlijn en Kopenhagen). Ook het MLK-gebied lijkt zich goed te lenen voor een dergelijke voorziening.

Openbare ruimte en recreatie
Watervisie Amsterdam 2040

Ligging van het Martin Luther Kingpark t.o.v. andere groene gebieden

Concept Groenvisie 2050. Een leefbare stad voor mens en dier

De Groenvisie schetst het beeld van hoe Amsterdam zich tussen nu en 2050 verder kan ontwikkelen als groene stad. Door de verdichtingsopgave en de opgaves rondom energie en mobiliteit komt de schaarse open ruimte in en om de stad onder druk.

Tegelijk groeit de behoefte om dichtbij de woning in de stad gebruik te maken van een prettige groene ruimte. Gezien het belang van groen mogen de grote stedelijke opgaven niet ten koste gaan van de groene ruimte en de kwaliteit daarvan. De stad moet juist waar mogelijk meer groen maken en het bestaande groen beter benutten. Dit kan door in te zetten op een sterke groene stedelijke structuur die zorgt dat de stad leefbaar blijft voor mens en dier. Dat leidt tot een groener beeld in de stad op plekken waar dat nodig is en tot een hogere waardering voor de publieke ruimte in gebieden die nu al redelijk groen zijn.

In de visie wordt gesteld dat de kwaliteit van bestaande parken behouden en waar nodig verbeterd moet worden, zoals o.a. in het Martin Luther Kingpark. De Groenvisie biedt tal van aanknopingspunten voor het MLK-gebied.

Van 12 mei tot 25 juni 2020 liep het inspraaktraject Groenvisie 2050. Alle reacties worden gebundeld in de Nota van beantwoording waarin ook staat wat burgemeester en wethouders met de reacties doen en welke aanpassingen aan de Groenvisie zijn gedaan door de reacties. Vervolgens wordt de Groenvisie vastgesteld door de Raad.

Woonagenda 2025

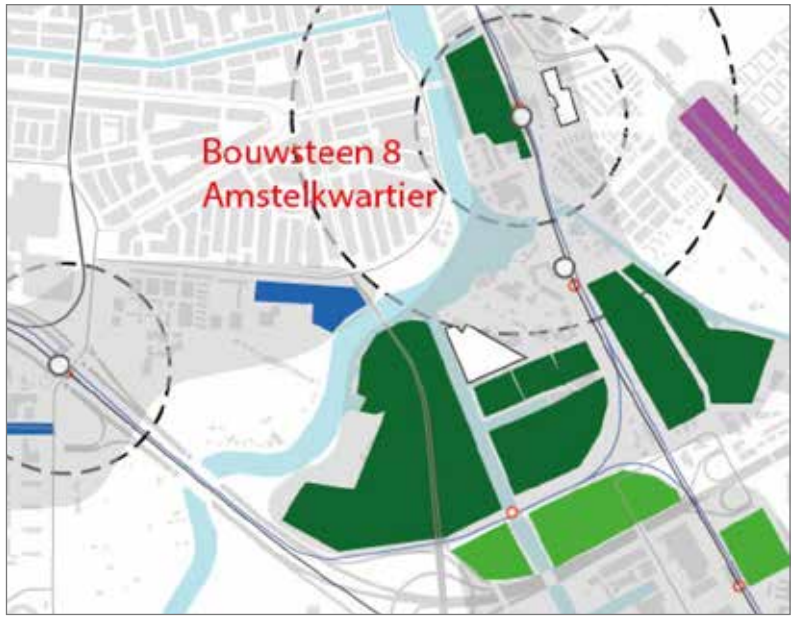
De Woonagenda, vastgesteld door de gemeenteraad van Amsterdam op 19 juli 2017 heeft als uitgangspunten voldoende, betaalbare en goede woningen in 2025. Voor het uitgangspunt ‘voldoende woningen’ is de ambitie om de woningvoorraad en woningbehoefte in 2025 beter op elkaar te laten aansluiten. In de woonvisie worden o.a. de volgende acties benoemd:

- Jaarlijks minimaal 1.500 middeldure huurwoningen laten bouwen.
- Het hanteren van het stedelijke uitgangspunt voor de woningbouwprogrammering: 40% gereguleerde huur, 40% middelduur (huur en koop) en 20% dure huur en koop. Hiervoor zijn spelregels voor de uitvoering opgesteld.
- Er naar streven dat een significant deel van het middensegment in de nieuwbouw groter wordt dan 70 m².

Het MLK-gebied speelt mogelijk een rol bij deze ambities (zie hierna: Koers 2025).

Koers 2025 Ruimte voor de Stad

Een deel van het MLK-gebied is in Koers 2025 (april 2016) als strategische ruimte opgenomen voor woningbouw na 2020. Het betreft de Atekpolder ten zuiden van de Utrechtsebrug en een strook langs de President Kennedylaan tussen de Mirandalaan en de Utrechtsebrug. Voor deze gebieden bestaan (nog) geen gebiedsuitwerkingen.

Uitsnede kaart Koers 2025

Bouwsteen 3

Bouwsteen 3 – Ring-Zuid – nader te bepalen

Projecten: Buitenveldert-Noord (ntb), Kennedylaan/ Utrechtsebrug (ntb)

Milieutype: Stadsbuurten

Investeringen in condities: herinrichting stadsstraat Beethovenstraat-Gelderlandplein-van Leyenberglaan

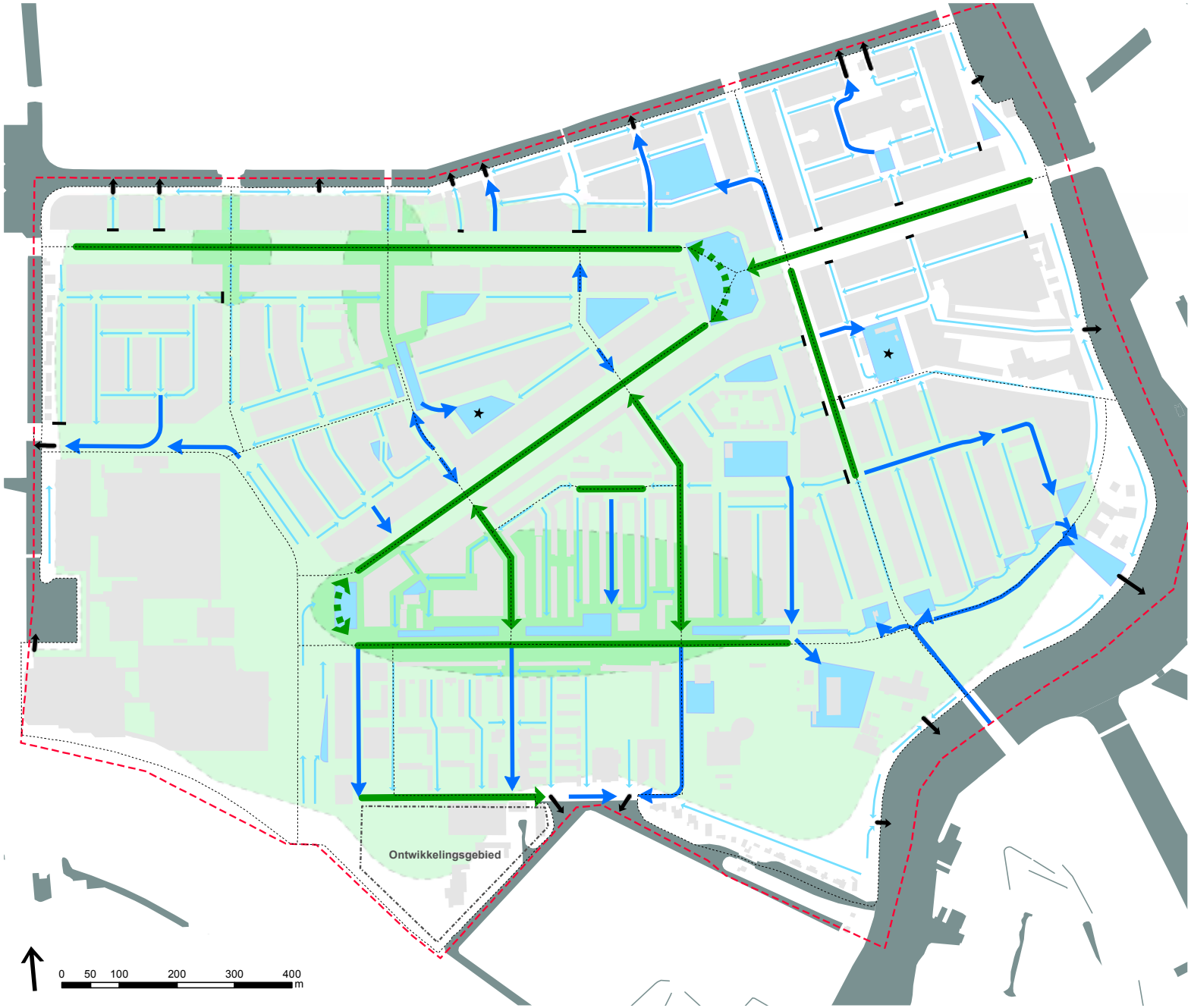
Afhankelijkheden-risico's: 'oververhitting', maatschappelijke discussie sloop-nieuwbouw Buitenveldert-Noord, 'inrol' stadsverwarmingsnet richting Zuid/binnenstad

Het bestemmingsplan

Het vigerende bestemmingsplan Rivierenbuurt voor het MLK-gebied dateert van 30-01-2013. Het is conserverend van aard en laat geen substantiële ontwikkelingen toe. Voor het perceel Amsteldijk 220 is op 01-04-2015 een apart bestemmingsplan vastgesteld.

Postzegelbestemmingsplan Amsteldijk 220

Aanpak Rainproof / Hittebestendig

De Rivierenbuurt is een van meest urgente wijken waar een langdurige hoosbui grote schade kan aanrichten. Waternet is met voorrang de capaciteit van het rioolstelsel aan het vergroten. Op het maaiveld moet echter ook veel gebeuren. Het Martin Luther Kingpark wordt rainproof gemaakt om ook de buurt te ontlasten.

De stad zal in de toekomst ook steeds meer met hittestress te maken krijgen. Parken bieden mensen op die dagen verkoeling. Ook voor deze functie wordt het park en de omgeving groener en toegankelijker gemaakt.

Mogelijke maatregelen te vinden op
www.rainproof.nl

Sportvisie 2025

De Sportvisie 2025 'De Sportieve Stad' beschrijft de ambities van gemeente Amsterdam op het gebied van mogelijkheden voor Amsterdammers om te sporten. In de Sportvisie is het volgende doel genoemd: "Het verhogen van de toegankelijkheid van (gemeentelijke) accommodaties, door een betere ontsluiting en bereikbaarheid". Dit sluit ook aan bij de Agenda Zwembaden, een uitwerking van Sportvisie, met als speerpunt een aantrekkelijke, veilige en toegankelijke zwemomgeving in de Amsterdamse zwembaden.

Strategisch Huisvestingsplan Sport

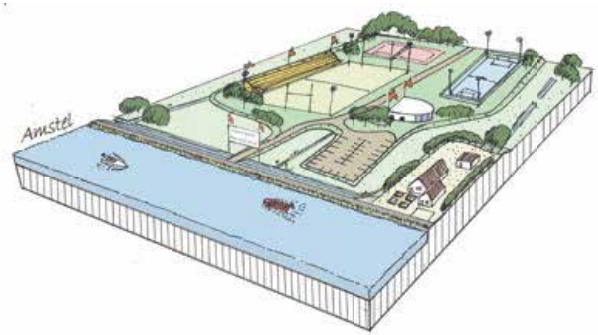
Het Strategisch Huisvestingsplan Sport (SHP-Sport) geeft een meerjarig overzicht (periode 2020-2023) van de investeringsopgave in de sportaccommodaties, op basis waarvan jaarlijks middelen worden aangevraagd. In dit SHP-Sport wordt het MLK-park genoemd als plek om sport- en beweegmogelijkheden toe te voegen. De ruimtes onder de Utrechtsebrug gelden als potentiele plek om sportondersteunende faciliteiten te herbergen. Sport&Bos vraagt hiervoor middelen aan in de aanvraag bij de Voorjaarsnota 2020. Ook de planontwikkeling van het De Mirandabad is meegenomen in de nieuwe aanvraag voor de Voorjaarsnota 2020.

Sportopgave in Centrum/Zuid

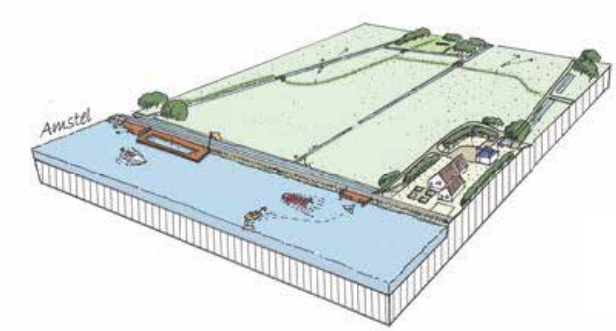
Scenario 1

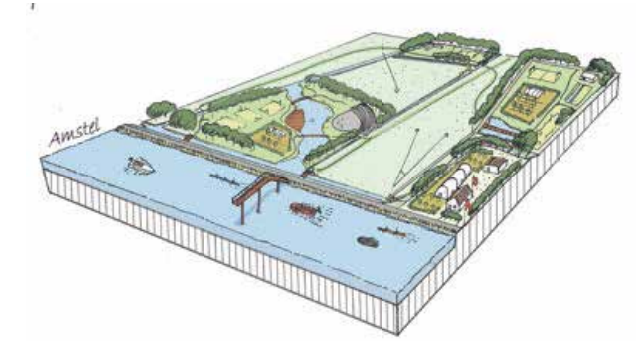
Scenario 2

Scenario 3

Verkenning Koppen van de scheggen

3.2 Onderzoeken

Verkenning Koppen van de scheggen

De koppen van de befaamde Amsterdamse groene scheggen zijn uitermate kwetsbaar voor verrommeling. Ze worden vaak gezien als restgebieden waar functies kunnen worden neergezet waarvoor in de stad geen plek (meer) is.
In de ambtelijke verkenning 'Koppen van de scheggen', d.d. 14 november 2018 onderzoekt de gemeente de toekomstige rol van deze specifieke schakelgebieden tussen stad en landschap. Het betreft zaken als intensiever recreatief (mede)gebruik en het toevoegen van groen recreatief programma, steeds beredeneerd vanuit de unieke identiteit van iedere kop.

Voor de kop van de Amstelscheg, waartoe het MLK-gebied behoort, worden drie scenario's gehanteerd: 'Ieder voor zich', 'Beter benutten van het bestaande' en 'Ontwikkeling van groot Amstelpark'. Alle drie scenario's hebben met name betrekking op de locaties ten zuiden van de Amstel. De keuze voor één bepaald scenario zal evenwel invloed hebben op de toekomstige gebruiksmogelijkheden van het MLK-gebied.
Vooralsnog lijkt er bijvoorbeeld weinig zicht op (aanvullende) horeca in de koppen van de scheggen, terwijl uit het gemeentelijke Groot Groen Onderzoek 2018 een duidelijke behoefte naar voren komt aan horeca en toiletvoorziening in parken. Horeca en (tijdelijke) activiteiten kunnen aanjagers zijn voor de recreatie in het gebied.

Het grote Groenonderzoek 2018

Groen is belangrijk voor Amsterdam. Daarom voert Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) sinds 1996 het Grote Groenonderzoek (GGO) uit in opdracht van Ruimte en Duurzaamheid (R&D) - in 2018 voor de vierde keer. Met het GGO wordt het recreatiegedrag van Amsterdammers in het groen in kaart gebracht.

Hoe bekend het Martin Luther Kingpark (MLK) ook is (als locatie voor de jaarlijkse Parade), het park kent een aantal structurele 'problemen', te weten (1) de ondervertegenwoordiging van huishoudens met kinderen, (2) de notie bij velen dat 'er niks te doen is', en (3) de flinke barrière die de Kennedylaan vormt (en zo de Rivierenbuurt afschermt van het park).
Het verrast daarom niet dat het rapportcijfer voor het MLK een schamele 6,7 is, ver beneden het gemiddelde (7,2). Het Amstelpark kent het hoogste rapportcijfer (8,0).

Het park wordt mede door genoemde kenmerken door bijna niemand genoemd als 'meest bezocht park', en speelt geen bepalende rol in het 'buurtgevoel' van dit deel van de Rivierenbuurt. En dat is jammer in een tijd waarin de trek naar de steden in volle gang is, verdichten een noodzaak, en vergroenen een vereiste om te verdichten. Buurt en park moeten daarom een eenheid worden.

boven: Terras bij het Amstel Boat House

onder: Zicht op de Amsteloever vanuit het park

Historie van het MLK-gebied

Het parkgebied grenst aan Plan Zuid van Berlage, een beschermd stadsgezicht.

Kaart van de Dienst Publieke Werken uit 1936

Het gebied waarin het Martin Luther Kingpark is gelegen, maakte deel uit van het Uitbreidingsplan Zuid door H.P. Berlage dat in 1917 door de gemeenteraad werd aangenomen. In het plan werd de overgang van de stedelijke bebouwing naar een recreatieve zone vormgegeven met een park. De uitvoering duurde langer dan verwacht. Ir. Jakoba Mulder maakte de eerste ontwerpen voor het Amstelpark, zoals het park oorspronkelijk heette. In 1936 was dit park voltooid. Het was destijds ongeveer de helft kleiner dan tegenwoordig. Uit een kaart van de Dienst der Publieke Werken uit 1936 valt op te maken dat er ten westen van het Amstelpark bebouwing was voorzien die vergelijkbaar is met de huidige situatie. Hier was het Amstelparkbad gelegen, evenals enkele gebouwen ter hoogte van het huidige De Mirandapaviljoen.

Amstelscheg

In het Algemeen Uitbreidingsplan (1934) werd het belang van de groene scheggen voor de stad voor het eerst stadsbreed en als onderdeel van de stedenbouwkundige visie vastgelegd. Eén van de drijfveren was dat de bewoners binnen korte afstanden vanuit de woonwijk via groene structuren bij de scheggen konden komen en zo in het ommeland en de natuurgebieden rond de stad. Dit uitgangspunt wordt nog altijd als een van de belangrijke pijlers gezien voor de leefbaarheid en aantrekkingskracht van de stad.

Het Martin Luther Kingpark behoort tot de kop van de Amstelscheg, waarbij stad en land in elkaar grijpen. De Amstelscheg is een historisch landschap met tal van boerderijen en ‘buitens’. De ‘Kop’ van de scheg vormt vanuit de stad gezien de toegang tot dit gebied. Bij het ontwerpen van het uitbreidingsplan voor Zuid door Berlage speelde de toegang tot de Amstelscheg en de Zuidelijke Wandelweg een belangrijk onderdeel; dit maakte toen al eeuwenlang onderdeel uit van een geliefde route voor de stedelingen om de stad te ontvluchten naar het bijzondere landschap dat ook Rembrandt regelmatig als onderwerp gebruikte. In de stedenbouwkundige opzet van Zuid is er dus nadrukkelijk rekening mee gehouden om de stad zich hier naar het groen en water te laten ‘openen’. De bebouwing is nergens overheersend ten opzichte van het groen en de aangrenzende wegen en woonstraten hebben profielen die het groen verder de wijken intrekt. De grote waarde die aan deze groene zone gehecht wordt, komt ook tot uitdrukking in de aanleg van de Utrechtsebrug die met opvallende subtiliteit de stad in welft met zo min mogelijk ‘wandvorming’ in het park.

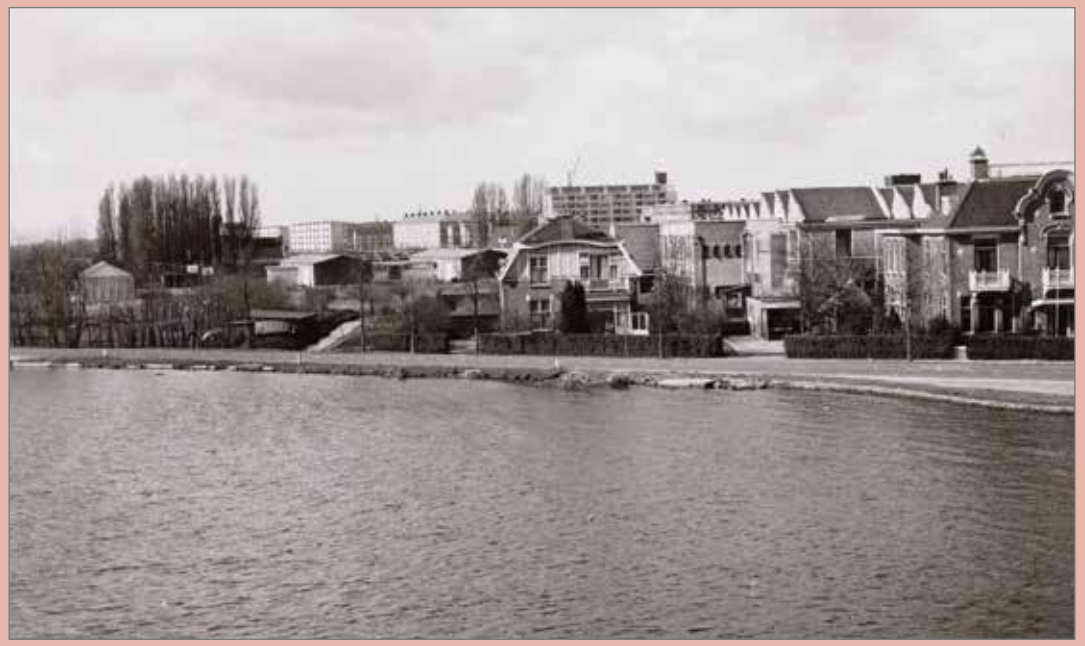
Utrechtsebrug en De Mirandabad

In 1954 werd de Utrechtsebrug, de op- en afrit van autosnelweg A2, door het park heen gelegd om aan te sluiten op de Rijnstraat. Bij deze ing-reep werd het park opnieuw beplant, naar een ontwerp van J.W. van der Meeren. In de jaren na de oorlog, en opnieuw aan het einde van de jaren zestig, werden er nieuwe namen gegeven aan enkele straten en plantsoenen in Nederland, ter ere van bijzondere historische figuren. Zo valt ook de naamgeving Martin Luther Kingpark te verklaren en de verandering van Amstelparkbad in De Mirandabad.
Het voormalige Amstelparkbad werd aan het einde van de jaren zeventig ingrijpend gerenoveerd en grotendeels overdekt. Het duurde tot het begin van de jaren tachtig voordat het park zijn huidige omvang kreeg. Bij deze herinrichting werd ook het westelijke gedeelte, met daarin gelegen het De Mirandabad en –paviljoen, bij het Martin Luther Kingpark gevoegd.

Met de sterke toename van het autoverkeer werd de President Kennedylaan steeds meer een fysieke en psychologische barrière tussen de Rivierenbuurt en het park. Door de geïsoleerde ligging hebben zich in het MLK-gebied in de loop der tijd, tamelijk ongestructureerd en ad hoc, verschillende functies kunnen vestigen en ontwikkelen, waaronder de woonboten in de Amstel.

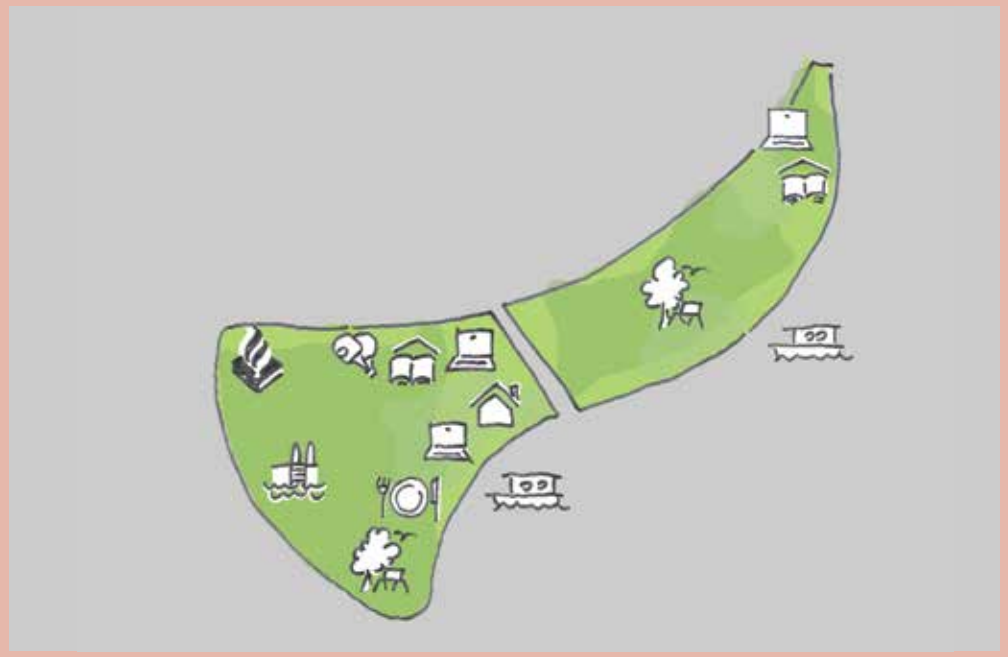
boven: Gezicht in noordoostelijke richting vanaf Utrechtsebrug. Op de achtergrond de Amsteldijk, 1958

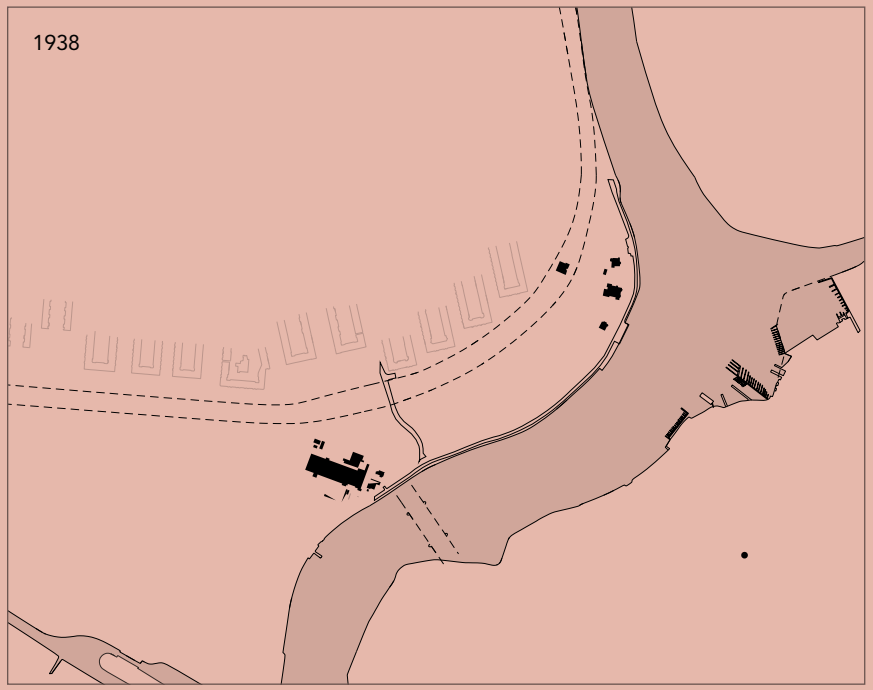
onder: Rechts op de foto de Amsterdamse Tricot- en Kunstzijde Fabriek. Links: de Utrechtsebrug. Op de voorgrond de huidige President Kennedylaan (sinds 1964).

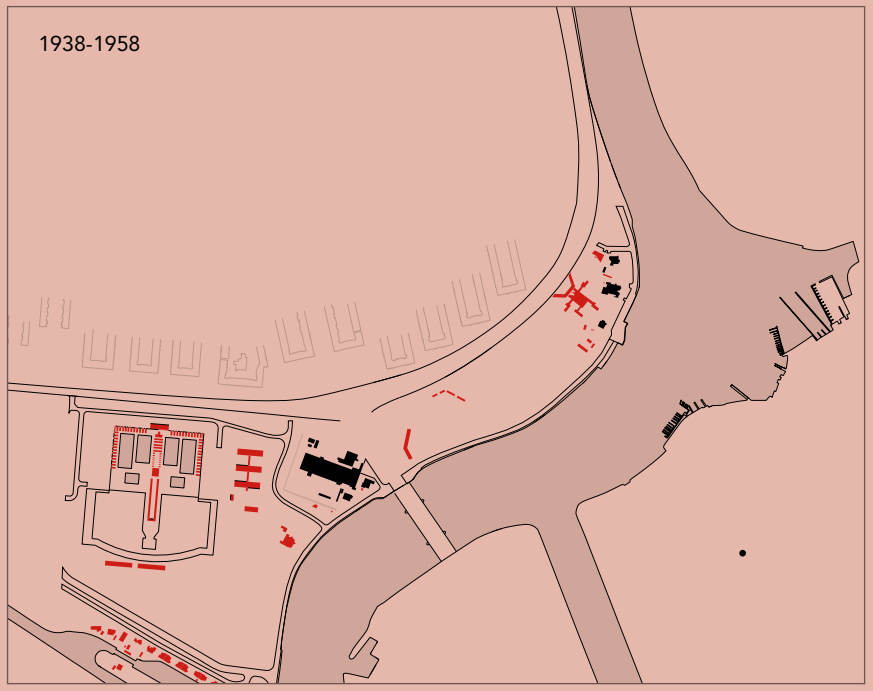

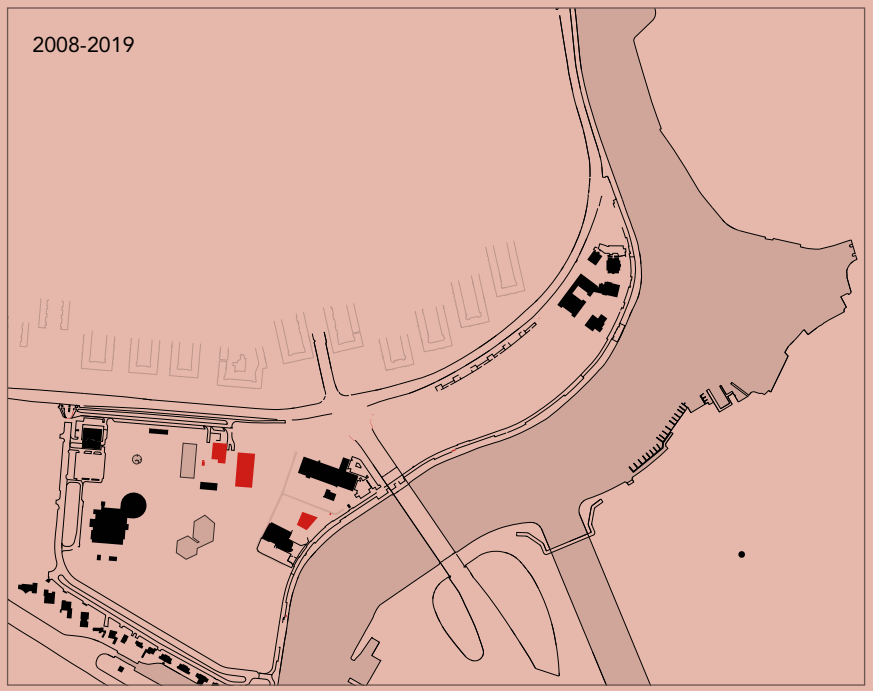
Door de afgezonderde ligging van het MLK-gebied hebben zich er in de loop der tijd, tamelijk ongestructureerd en ad hoc, verschillende functies kunnen vestigen en ontwikkelen, waaronder de woonboten in de Amstel.

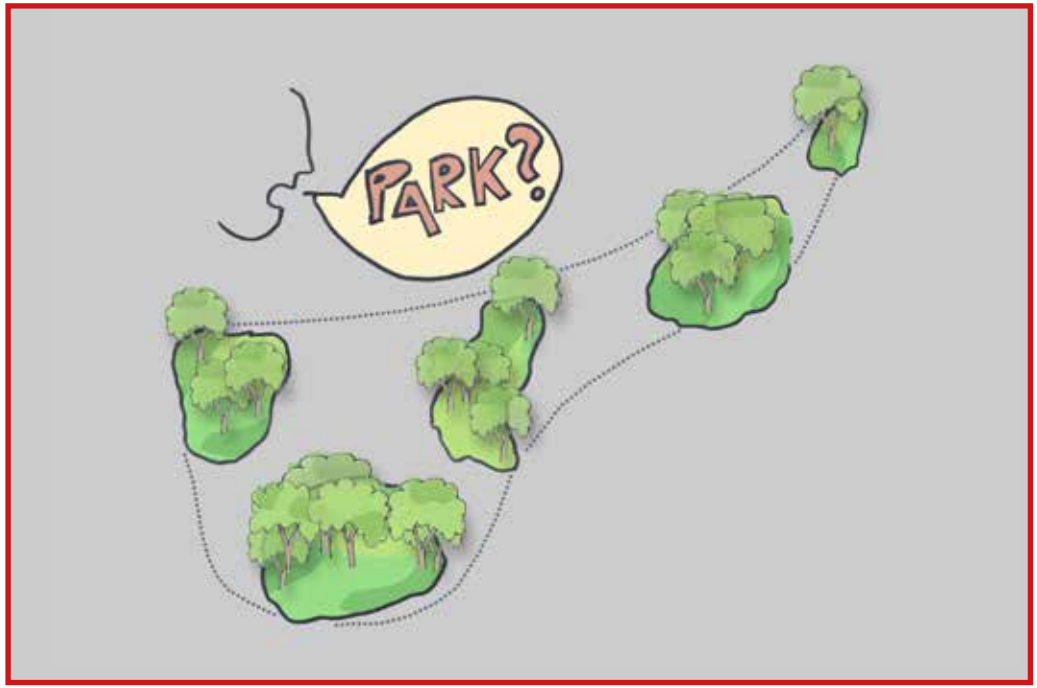

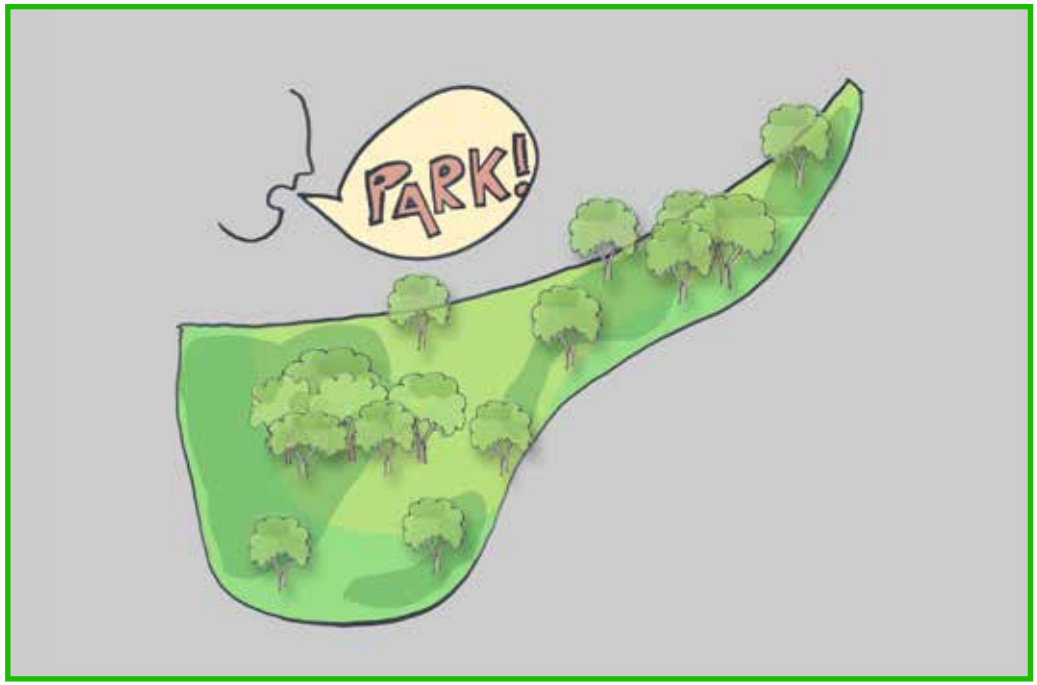

Veranderingen in bebouwing

4. Kansen en bouwstenen

Uitdragen veranderende identiteit

De identiteit van het Martin Luther Kingpark en zijn directe omgeving verandert. Ooit was het de plek waar de stad eindigde en het Amstelland begon. Bij velen was het overwegend bekend als de locatie van 'De Parade'. Nu wordt het een plek die fysiek en psychologisch midden in de stad ligt en nadrukkelijk deel uitmaakt van het stedelijk leven.

Feitelijk is het MLK-gebied veel groter en langgerekter dan het huidige gebruik doet vermoeden. Het begint ter hoogte van kantoorgebouw Riverstaete en loopt door tot de Zuidelijke Wandelweg. De noord-zuid invloedsfeer reikt tot in de Rijnstraat en tot over de Utrechtsebrug.

Het uitdragen van de veranderende identiteit en betekenis van het MLK-gebied vormt een van de belangrijkste stappen bij het toekomstbestendig maken ervan.

Sport en cultuur

Bij veranderende identiteit hoort ook toenemend sportief en cultureel gebruik van het park. Zo kunnen met beperkte middelen bestaande sportroutes in en door het park aantrekkelijker en veiliger worden gemaakt, zoals het sport-pad langs de Amstel. De ruimte onder het brughoofd van de Utrechtsebrug kan mogelijk geschikt worden gemaakt voor uitdagende sportvoorzieningen.
Cultuur is een belangrijke bindende factor voor de buurt en het stadsdeel. De culturele invulling, zoals bijvoorbeeld De Parade, moet naar aard en programma passen binnen het groene karakter van het parkgebied. Kunst kan een belangrijke bijdrage leveren aan de beleving van het park

Metropolitane plek

De omvang en programmering van een metropolitane plek is geheel plekafhankelijk: zo is de invulling van Overhoeks (Eye, A'damtoren, Paradiso-Noord, Tolhuistuin) min of meer 'organisch' gebeurd; het Vondelpark, zeker het noordelijke deel, is een voorbeeld van een metropolitaan park waarin groen en publieke functies gecombineerd zijn. Kop Java-eiland is (vooralsnog) goeddeels openbare buitenruimte gebleven. Het is goed mogelijk dat dit de 'definitieve' metropolitane invulling zal blijken te zijn.

Het label 'metropolitane plek' is allereerst bedoeld voor een brede bewustwording van de bijzonderheid van de desbetreffende plek. De komende jaren zullen meer duidelijkheid geven over hoe de metropolitane plek in het MLK-gebied zich uitkristalliseert. Het is goed denkbaar dat de metropolitane plek in dit gebied een vooral groene invulling krijgt, al dan niet voorlopig.

Verdichten kan niet zonder vergroenen

Dat verdichten niet zonder vergroenen kan is een van de conclusies die getrokken zijn uit het Grote Groenonderzoek 2018 (GGO 2018). Dat betekent niet zozeer meer m2 groen ontwikkelen in bestaande buurten, maar de bestaande hoeveelheden groen een kwaliteitsimpuls geven. Dat betekent dus ook niet dat bestaande gebouwen of functies uit het park moeten worden geveegd, maar dat gebouw en functie meer parkgerelateerd kunnen worden gemaakt. Ze kunnen zodanig worden vormgegeven en bestemd dat het MLK-gebied als gebruikspark profiteert van het gebouw en de functie. Andersom is het park ook van meerwaarde voor gebouw of functie.
Bij voorkeur komen er publieke voorziening en in de plinten van gebouwen. Denkbaar zijn werkruimtes met horecavoorzieningen of een bibliotheek met een koffiezaak.

Gebruiksgroen kan niet zonder verdichte buurten

Een andere conclusie uit het GGO 2018 is dat gebruiksgroen niet zonder verdichte buurten kan. De gebruiksfunctie van een park wordt versterkt door buurten waar veel (en liefst veel verschillende) mensen wonen. Draagvlak en -kracht voor voorzieningen in het park nemen daarmee toe.

Het MLK-gebied is bij uitstek geschikt om kinderopvang of andere vormen van buitenschoolse opvang te faciliteren. In combinatie met een (natuur)speeltuin zal dat een gewilde bijdrage leveren aan het voorzieningenpakket in dit deel van de stad.

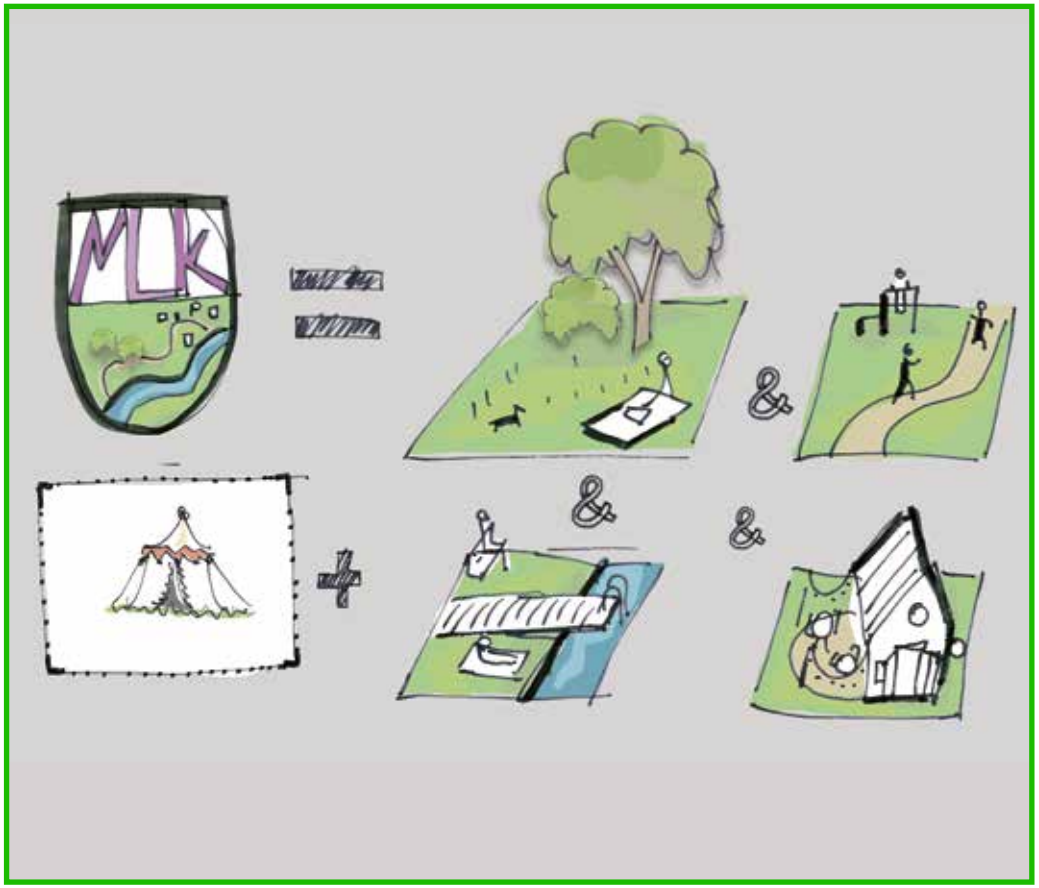
Een belangrijke functie van het MLK is het sporten, met name ongeorganiseerde teamsporten, work-outs, hardlopen en fietsen. Het gebied biedt mogelijkheden om deze functies te versterken, sowieso uitdoor en eventueel inpandig.

Het MLK park krijgt door bovengenoemde suggesties een hogere attractiewaarde, waardoor er meer reuring ontstaat, wat op haar beurt weer zorgt voor meer sociale veiligheid. Meer activiteit (en dus meer mensen) is bovendien een attractie in zichzelf.

Groen-blauwe kades ontsluiten

Een andere belangrijke conclusie is dat combinaties van groene en blauwe plekken in de stad de laatste jaren een enorme toeloop hebben gekregen, mede door de warmere zomers, maar ook als gevolg van de toegenomen uithuizigheid van stedelingen en dus ook Amsterdammers. Hier ligt een belangrijke opgave voor de (her)inrichting van het MLK-gebied.

Grotere openbare toegankelijkheid

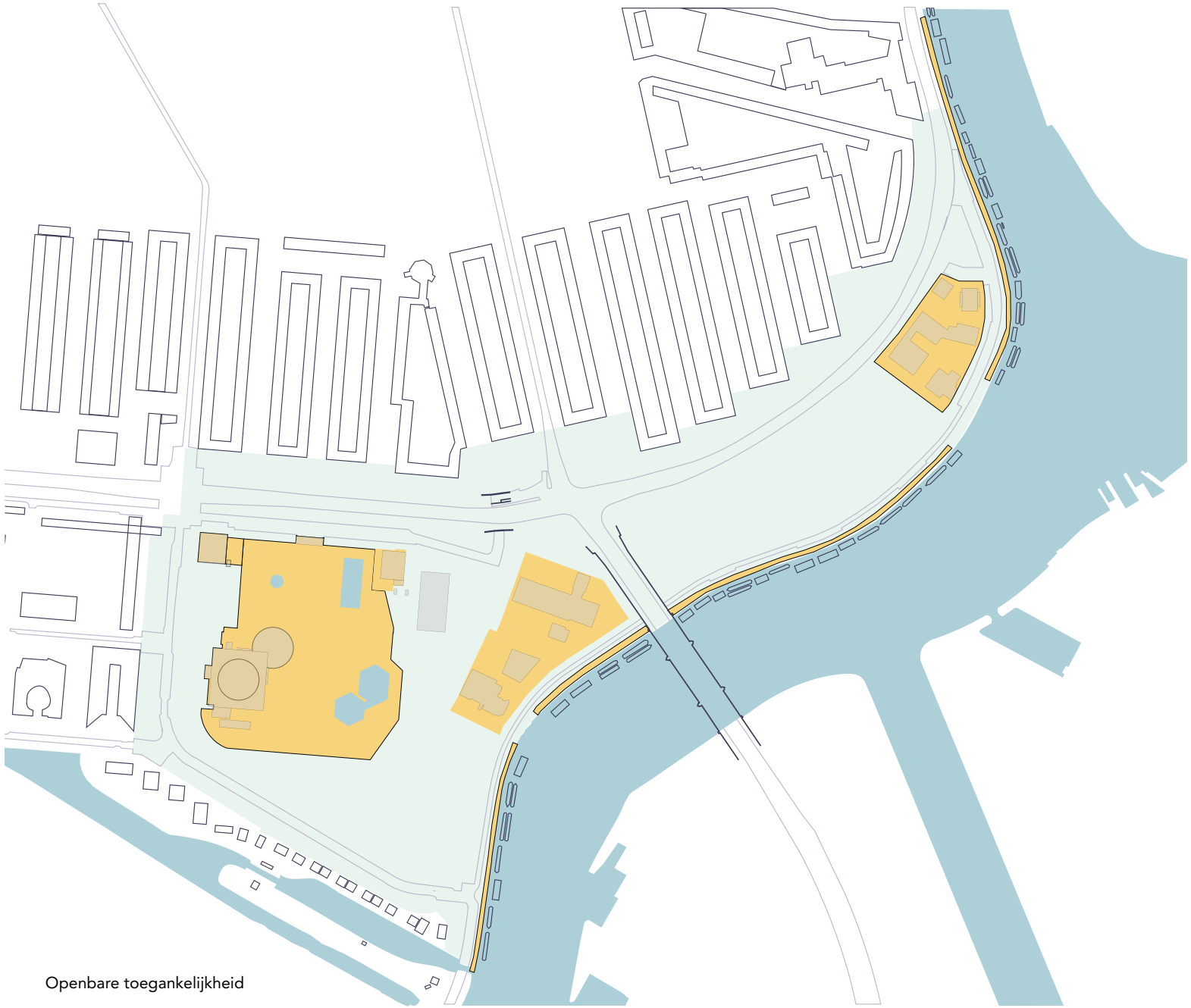
Het eigendom in het MLK-gebied is versnipperd. Grote delen van het park zijn niet openbaar toegankelijk. Er staan veel hoge hekken in het park en er zijn verschillende privé-parkeerterreinen. Een substantieel deel van het parkgebied is verhard.

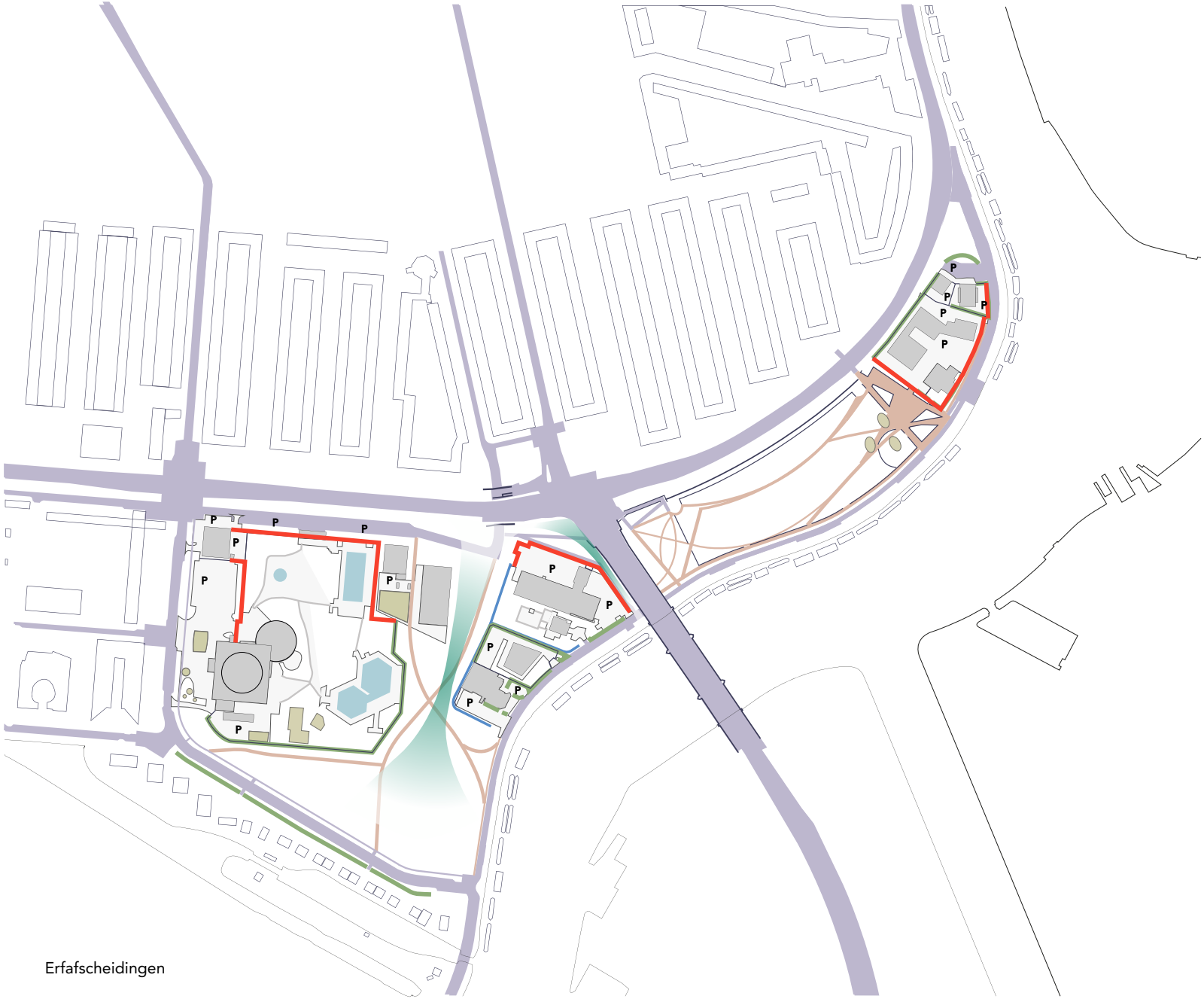
Een van de opgaven is om het MLK-gebied toegankelijker, meer openbaar en, waar mogelijk, groener te maken. Dit zou onder meer kunnen door eigenaren te bewegen hekken weg te halen, door 'verscholen' openbare ruimtes tussen de private percelen weer fysiek en psychologisch bij het park te voegen, door wandel- en fietsroutes te verbeteren en door het vergroenen van de verharde delen.

Gemeente Amsterdam

In erfpacht uitgegeven

Particulier eigendom

Openbare toegankelijkheid
Gebied niet openbaar toegankelijk

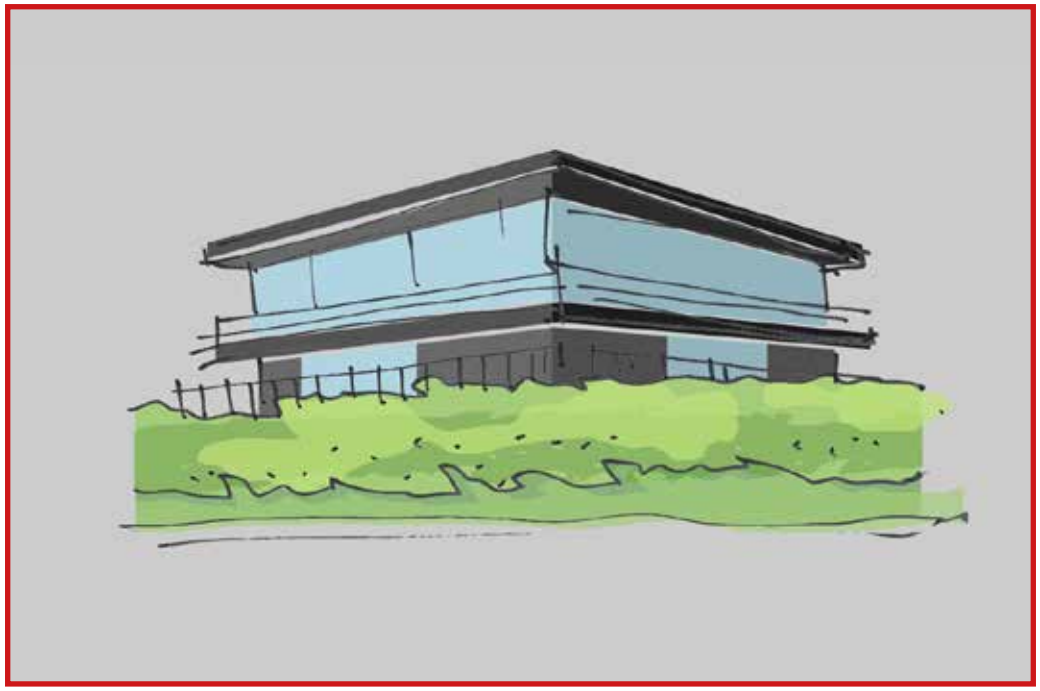
Erfafscheidingen

Uitnodigende, openbare plinten

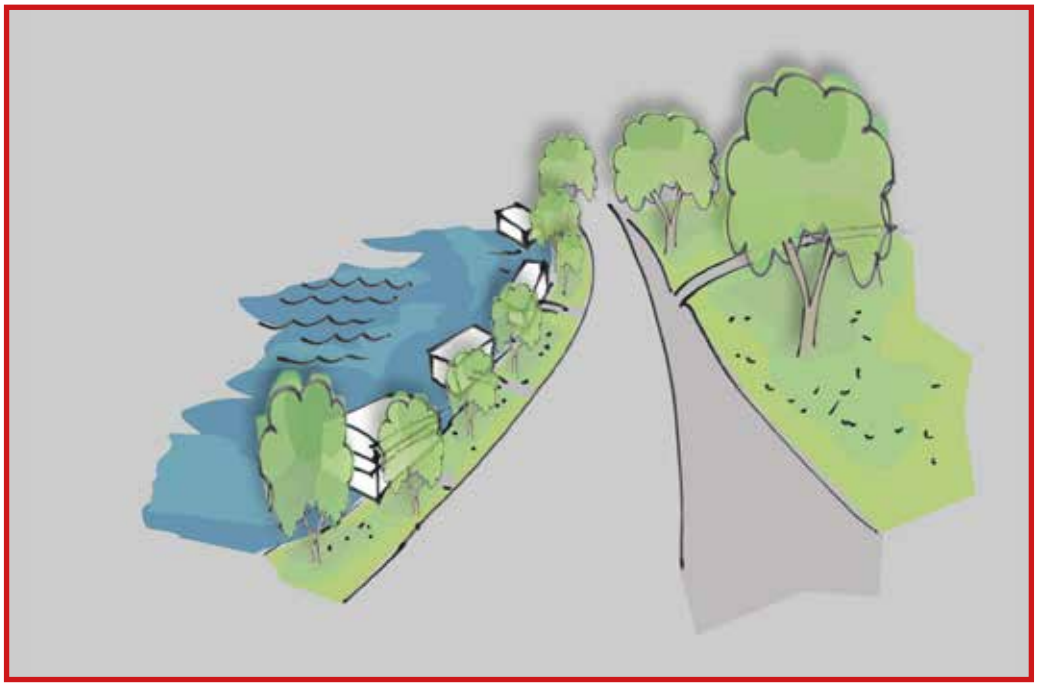
Belangrijk voor de aantrekkelijkheid van het MLK-gebied zijn de uitstraling en functies in de plinten van de panden. Hoe meer publiektoegankelijke functies in de plint, des te groter de belevingswaarde en de bijdrage aan de (gevoelde) sociale veiligheid in het gebied. Op dit punt valt nog een wereld te winnen.

Openbare Amsteloever

De Amstel wordt ter hoogte van het MLK-gebied nauwelijks gebruikt voor oeverrecreatie en/of de zwemsport. In de Watervisie wordt er voor gepleit om de opties te verkennen om de woonboten deels naar elders te verhuizen, teneinde de Amsteloever weer voldoende publiek toegankelijk te maken. De eventuele verplaatsing van de woonboten kan uiteraard enkel op vrijwillige basis gebeuren Het is sowieso de moeite waard om te onderzoeken of het zicht op de Amstel kan worden verbeterd en meer ruimte voor recreatie kan worden gecreëerd door de beplanting langs de Amsteloever op specifieke plekken uit te dunnen.

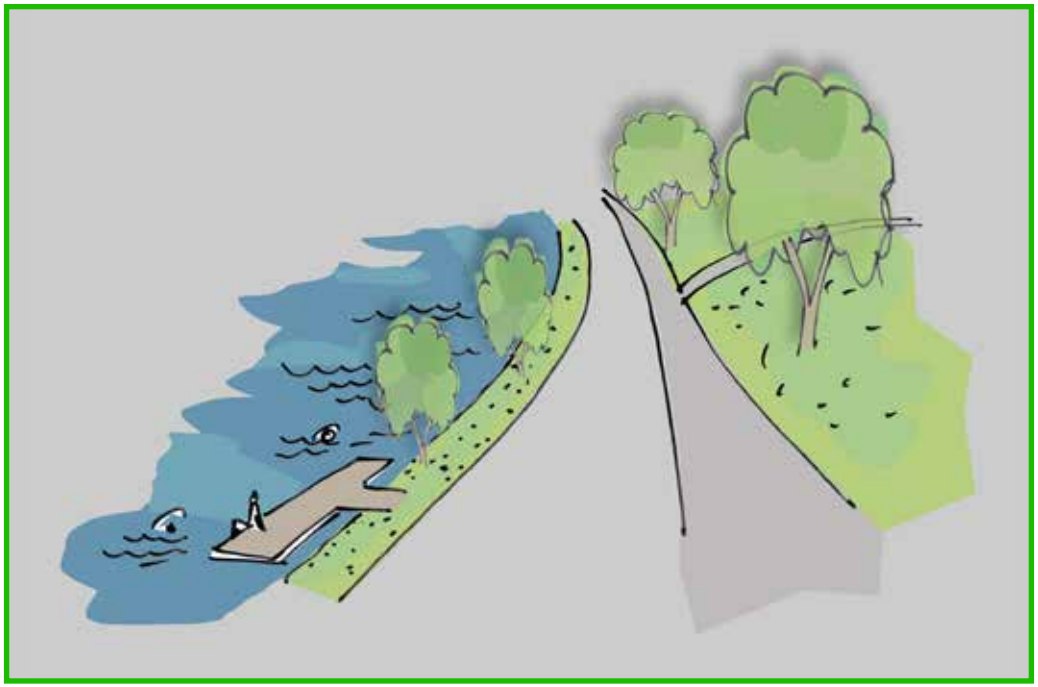

Zicht op de Amstel ter hoogte van het Amstel Boat House

Zicht op de Amstel ter hoogte van de Amsteldijk 196

Verkeersroutes en knelpunten, bestaand

Verkeers-infrastructuur

De President Kennedylaan heeft vooralsnog een belangrijke afwikkelingsfunctie voor het autoverkeer van en naar de A2 en Ringweg/A10. Deze functie scheidt de Rivierenbuurt fysiek en psychologisch van de Amstel en het MLK-park. Zo is het alles behalve vanzelfsprekend om deze laan over te steken om het park binnen te gaan. Daarbij is de President Kennedylaan uiterst voetgangers-, fiets- en verblijfsonvriendelijk.

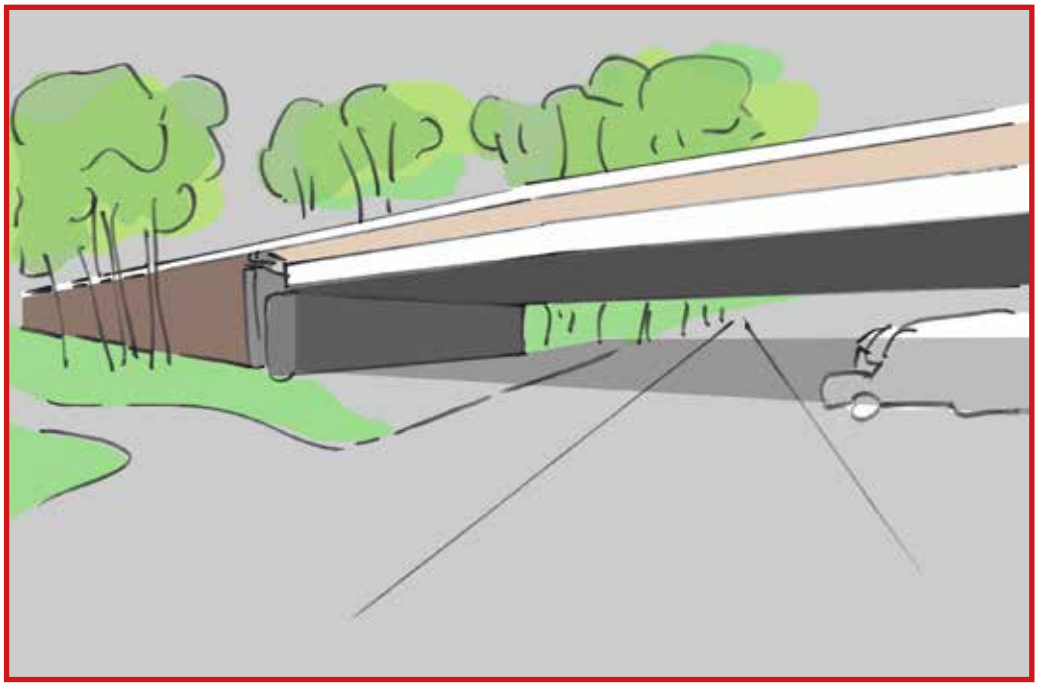
De President Kennedylaan behoort samen met de Utrechtsebrug tot het gemeentelijke Plusnet Auto. Mogelijke gevolg van het uit het snelwegsysteem halen van het Utrechtsebrugtracé, kan zijn dat de huidige 2x2 rijstroken van zowel de President Kennedylaan als de Utrechtsebrug vervangen kunnen worden door 1x2 rijstroken. Dit zou veel extra ruimte scheppen voor fietsers en voetgangers. Zo kunnen de krappe fiets- en voetpaden langs de President Kennedylaan en de Amstel substantieel worden verbreed.
De President Kennedylaan en de Utrechtsebrug behoren tevens tot het Plusnet Fiets.

Dit geldt ook voor de route langs de Amsteldijk, een belangrijke recreatieve route met een grote potentie als een wandelpromenade. De kruising Rijnstraat/ President Kennedylaan is een knelpunt in de fietsverbinding tussen Zuid-Oost en Zuid. De nieuwe situatie biedt uitstekende mogelijkheden om dit op te lossen.

Als het autoverkeer door het MLK-gebied verminderd is kan Bus 62 door de Rijnstraat gaan rijden, met een nieuwe bushalte op het 'Rijnplein'.

Onderdoorgang President Kennedylaan

Bijzondere aandacht vraagt het aantrekkelijker en sociaal veiliger maken van de onderdoorgang onder de President Kennedylaan naar het park. Het moet een vanzelfsprekend en uitnodigend onderdeel zijn van de routing tussen het 'Rijnplein' (zie pagina 48) en het park. Een goed voorbeeld in de stad is de spooronderdoorgang tussen de Spaarndammerbuurt en het Westerpark.

Verkeersroutes, toekomst

boven: Onderdoorgang van de President Kennedylaan naar het park

boven: Ventweg langs de President Kennedylaan

onder: Fietsroute langs de Fordlocatie

onder: Aansluiting van de ventweg op de fietsroute door het park

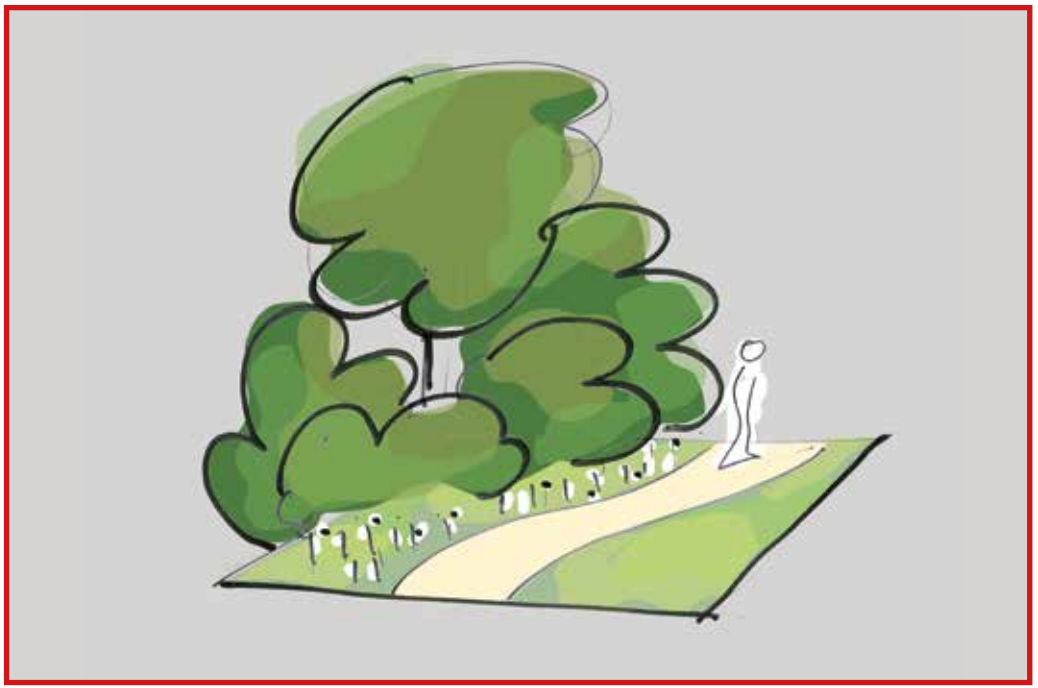

entree duidelijk
entree verbeteren of
nieuwe entree maken

Uitnodigende entrees

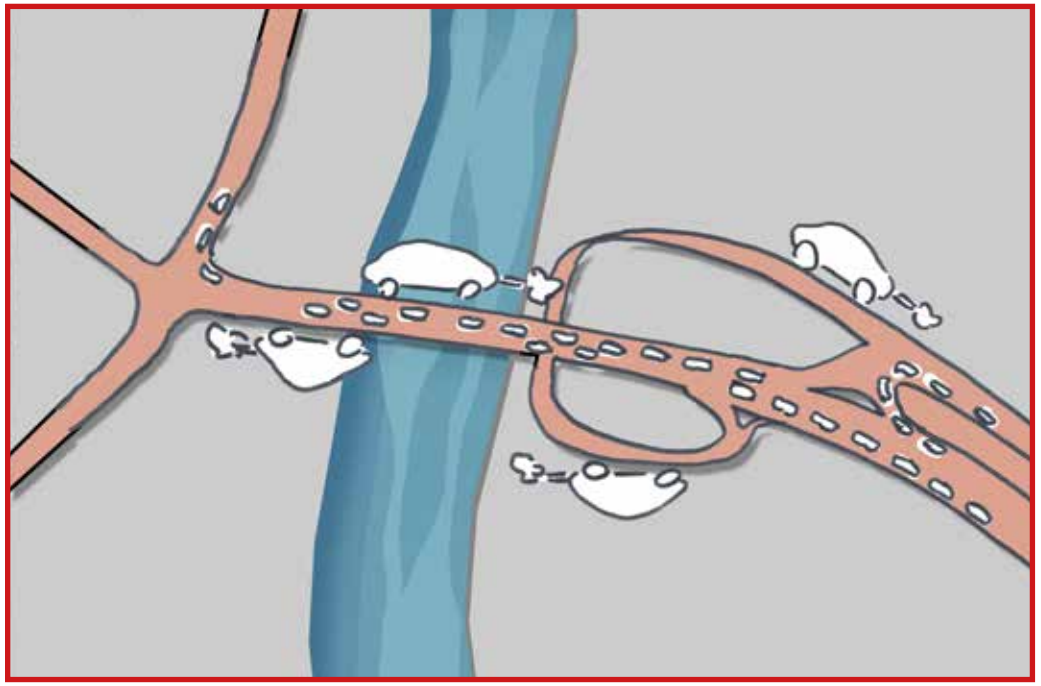
De aantrekkelijkheid van een park begint bij logische en uitnodigende ingangen. Deze ontbreken nagenoeg in de huidige setting. Met name de veranderende autoverkeersfunctie van de President Kennedylaan biedt legio kansen om meer en betere entrees tot het park te creëren.

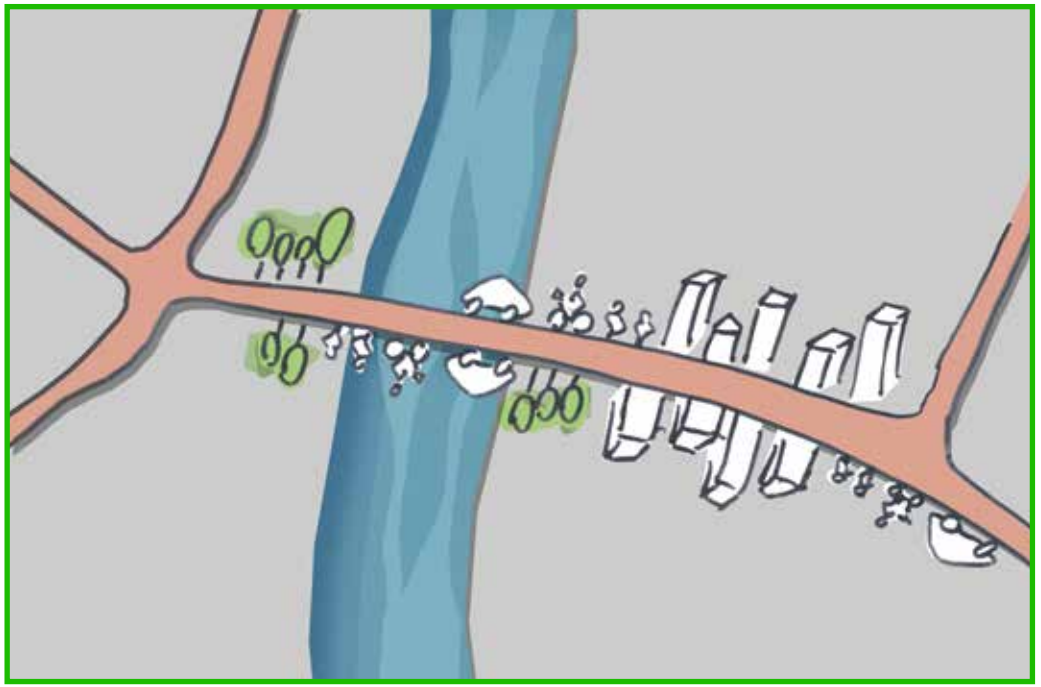
Entree van het Flevopark

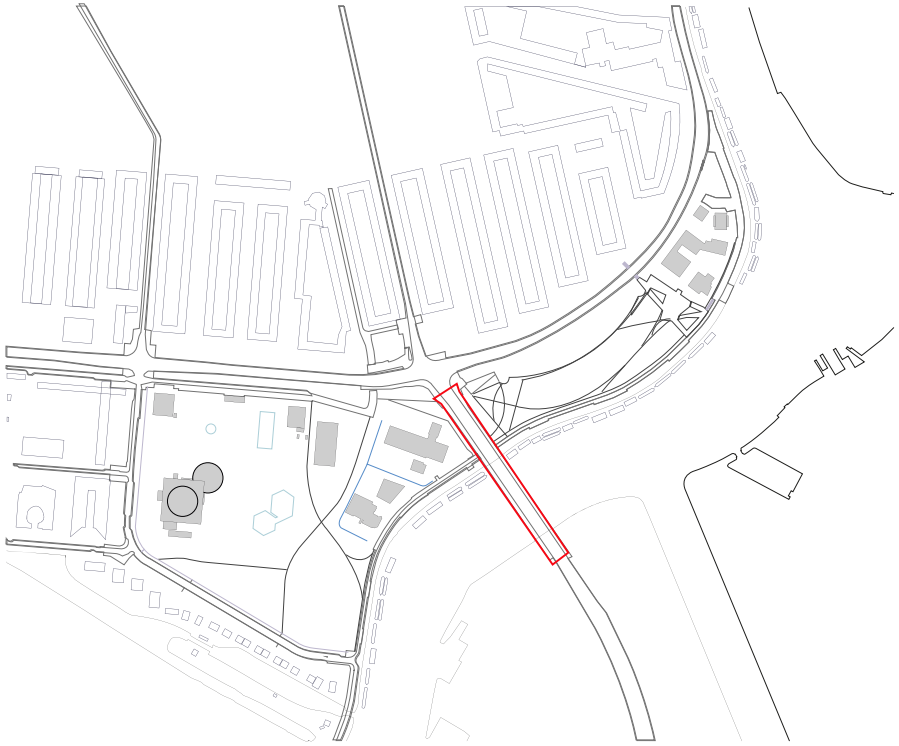

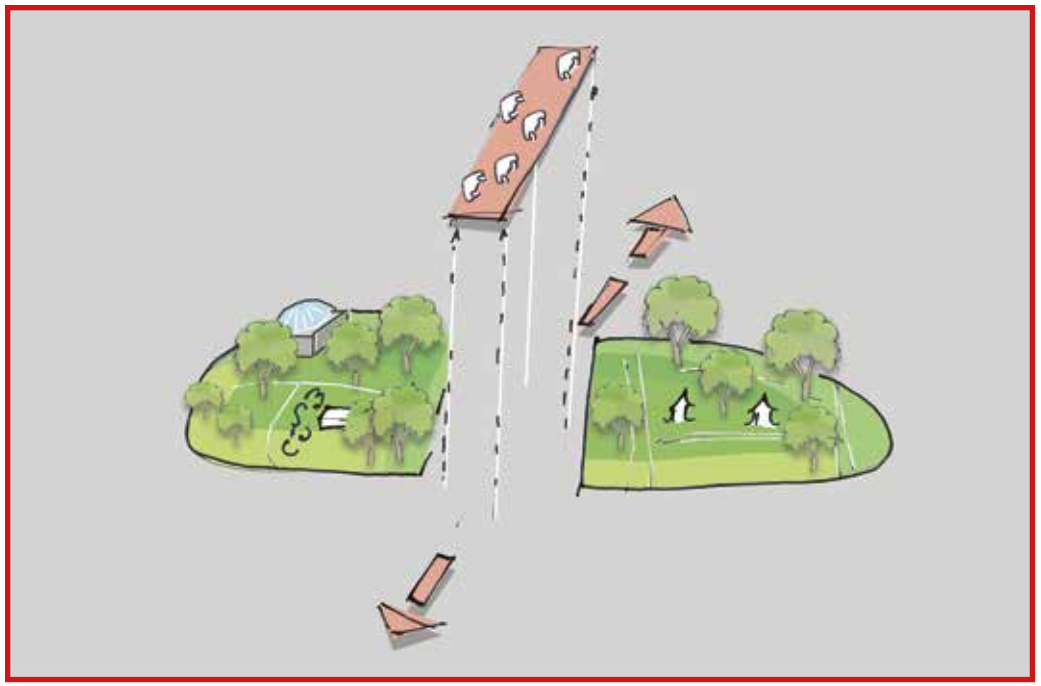

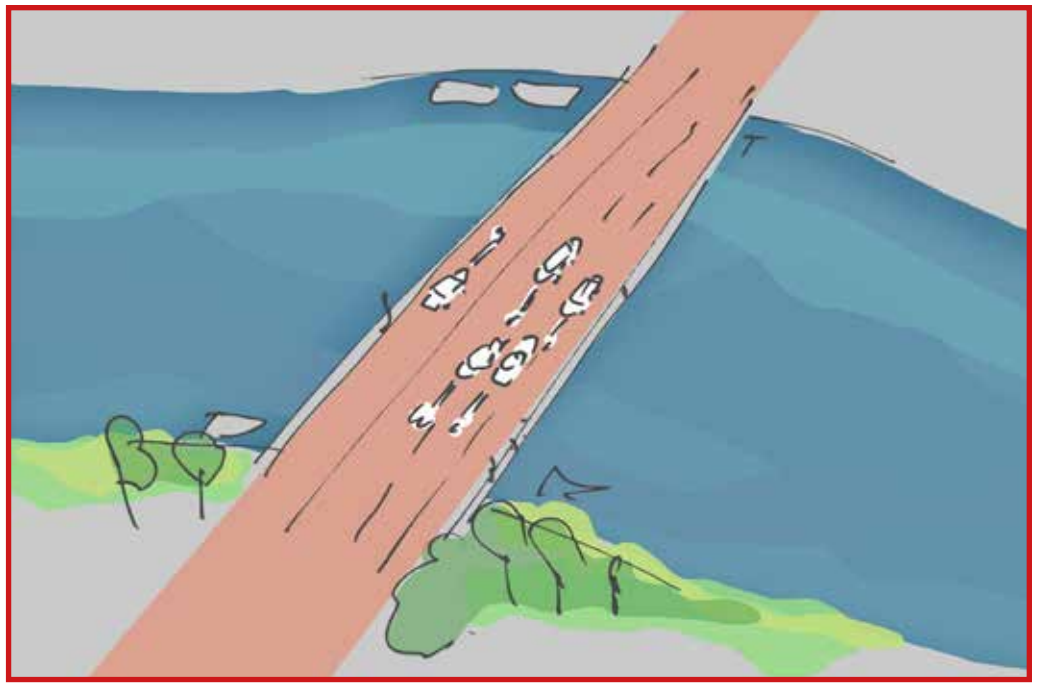
Utrechtsebrug

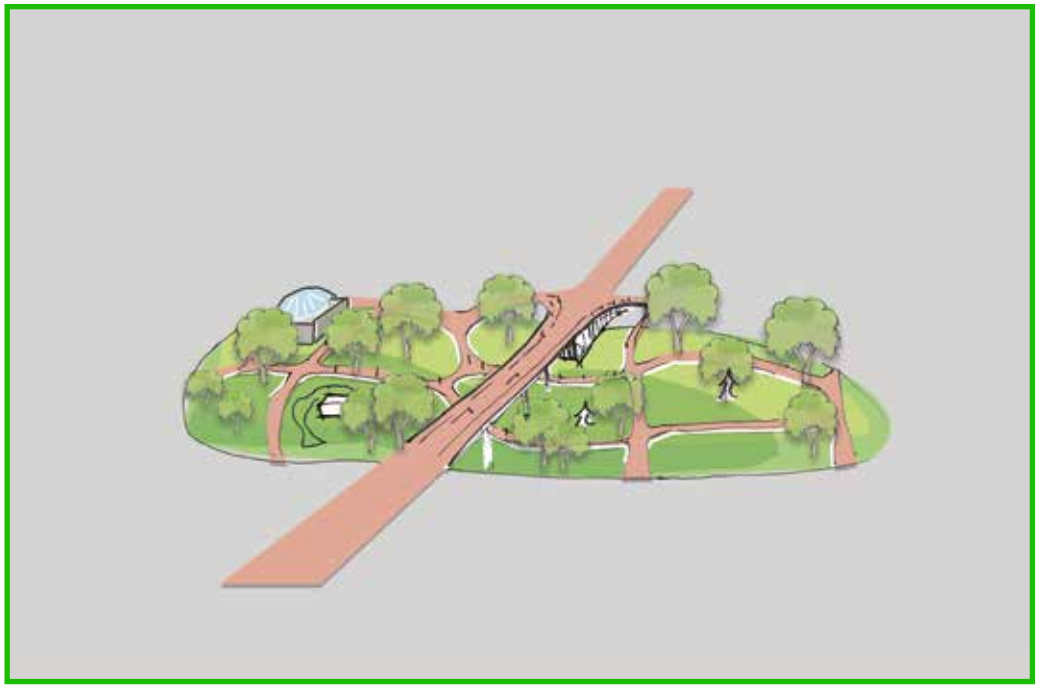
In de toekomst kan de Utrechtsebrug gaan functioneren en worden beleefd als een echte stadsbrug zoals de Berlagebrug. Niet alleen wordt de brug heringericht ten gunste van voetgangers en fietsers, ook de verblijfsfunctie (‘genieten van het uitzicht over de Amstel’) zal worden versterkt.

De Utrechtsebrug deelt het park in tweeën. Hoewel dit ook in de toekomst zo zal zijn, kunnen de verbindingen tussen de twee parkdelen worden verbeterd, onder andere door de onderdoorgang van de Utrechtsebrug te optimaliseren. Dit kan onder meer via het vestigen van publieke functies onder de brug.

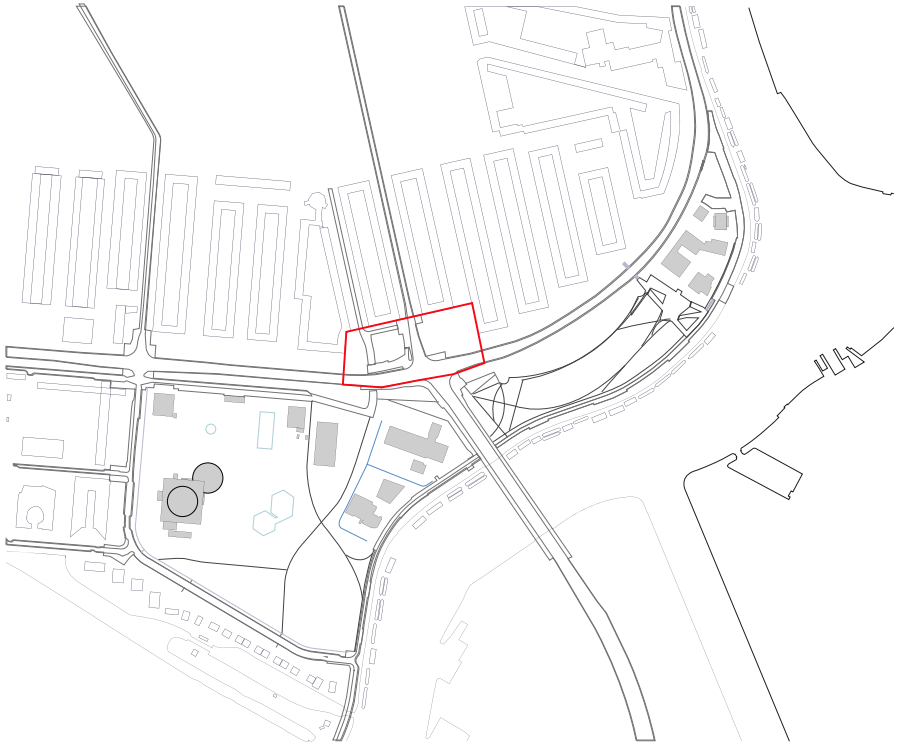

Zicht op het ‘Rijnplein’ in de richting van de Utrechtsebrug

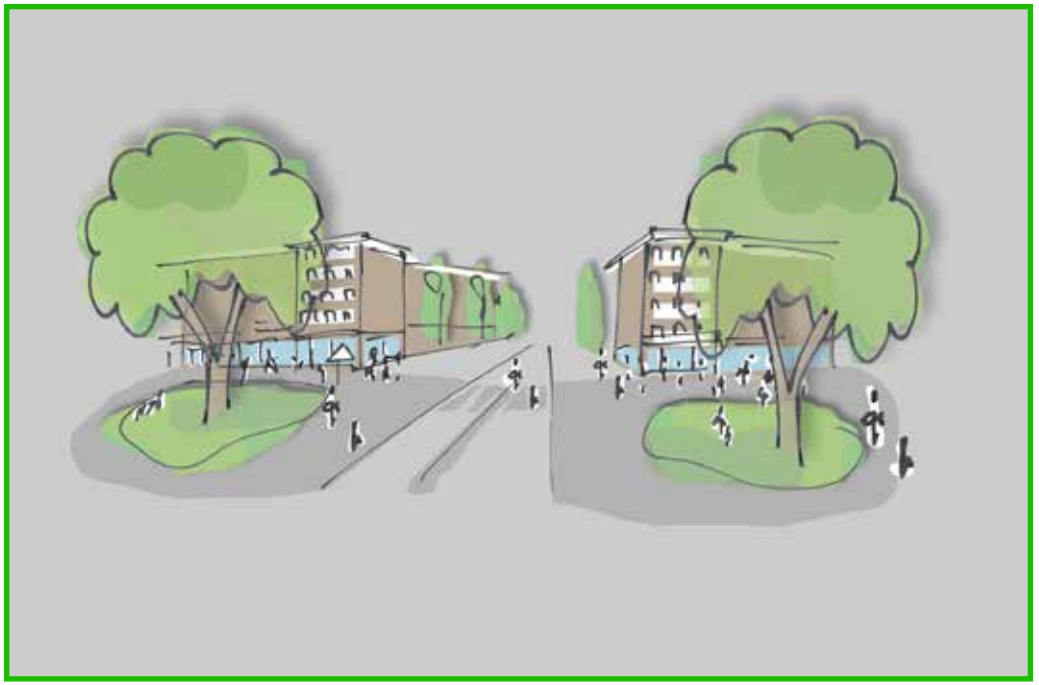
‘Rijnplein’

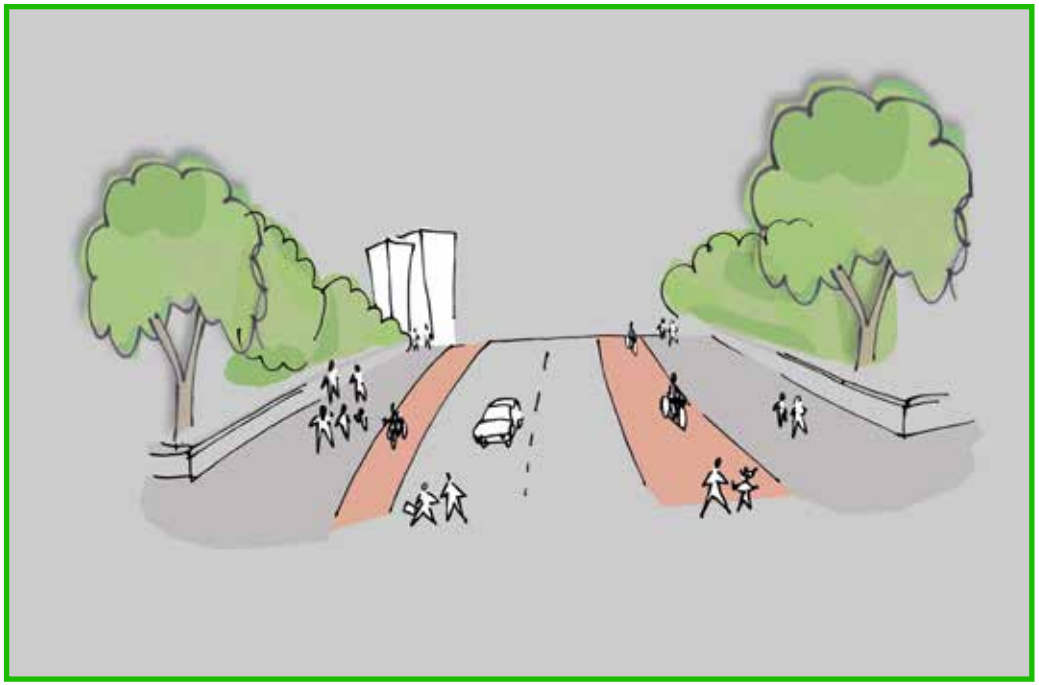
Het zuidelijke einde van de Rijnstraat is thans overwegend ingericht op het afwikkelen van grote autoverkeerstromen. Straks kan hier een ‘Rijnplein’ ontstaan: nog steeds toegankelijk voor verschillende verkeerssoorten, maar vooral ook fijn om er te verblijven, met veel groen en tal van publieke functies in de plint, zoals bijvoorbeeld enige horeca. Belangrijke opgave hierbij is het herstellen van de fysieke, psychologische en functionele relatie met het park en de Utrechtsebrug.

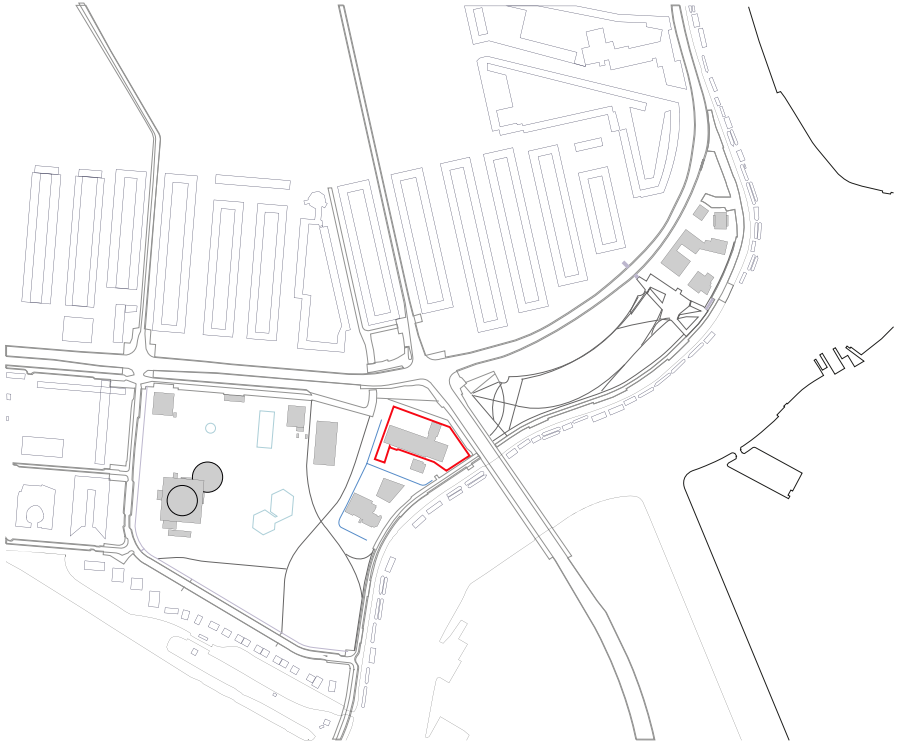

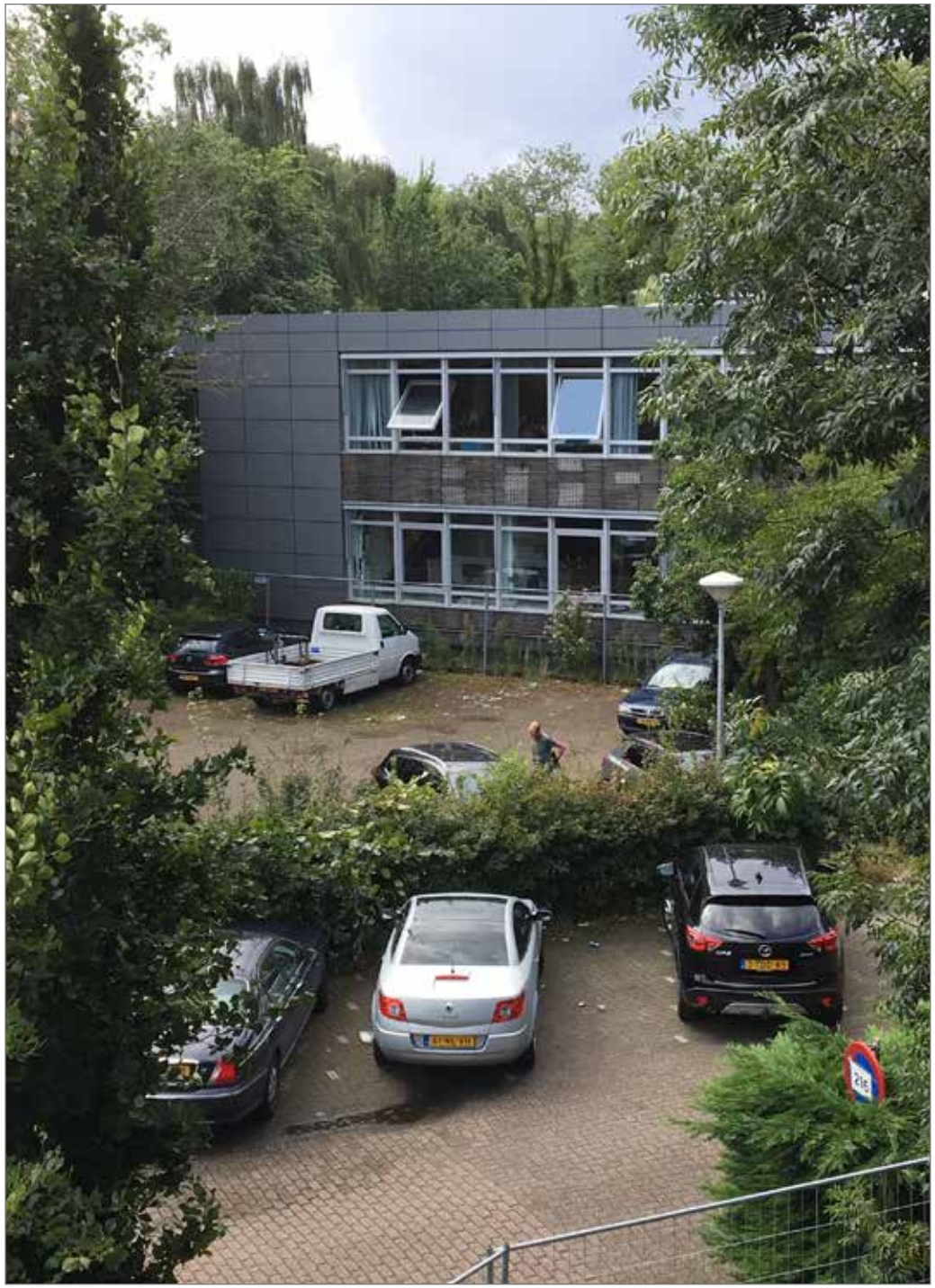
Fordlocatie: hoge terreinafscheiding

Fordlocatie

Het onderzoek naar de herontwikkeling van de Fordlocatie, in de oksel van de Utrechtsebrug, vormt, door zijn omvang en zijn strategische ligging, een cruciale opgave binnen het toekomstbestendig maken van het MLK-gebied. Een van de uitdagingen is om de plint van het gebouwde naar functie en vorm dienstbaar te laten zijn aan de publieke ruimtes van zowel de President Kennedylaan als van het Martin Luther Kingpark en de Utrechtsebrug. Voorts is de Fordlocatie bij uitstek de plek waar de toegankelijkheid van het park vanaf het 'Rijnplein' substantieel kan worden verbeterd. Het behoort tot de ontwerpopgaven om op een slimme en fraaie manier de hoogteverschillen te slechten tussen het 'Rijnplein', de Utrechtsebrug en het park.

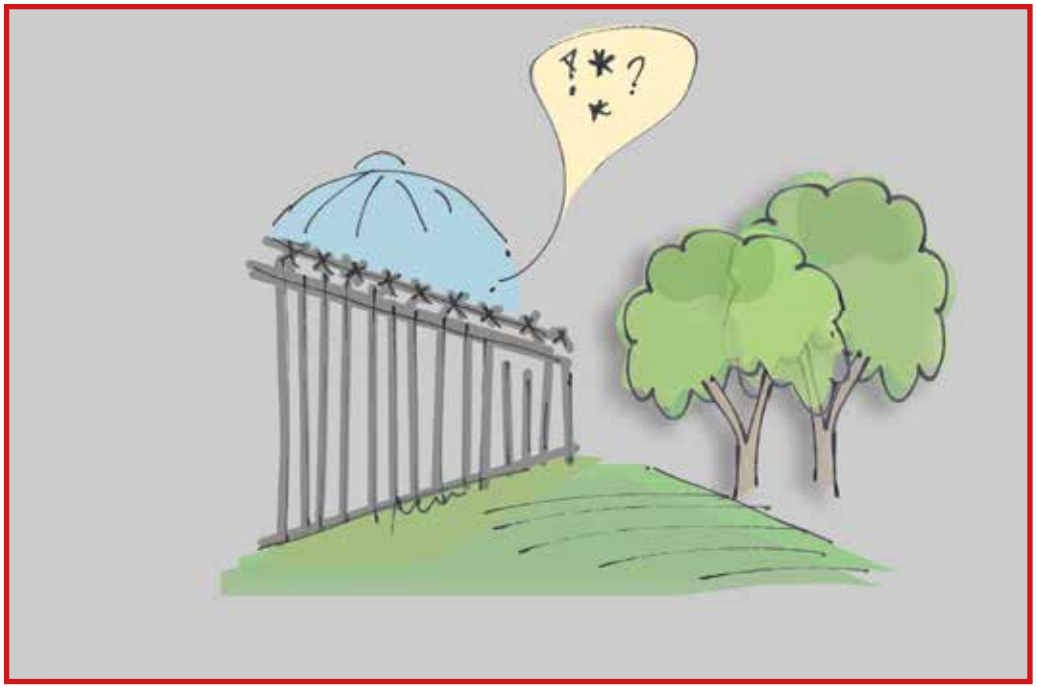
Wellicht is het mogelijk om een uitruil plaats te laten vinden tussen de Fordlocatie en de vrijkomende tijdelijke schoollocatie nabij de President Kennedylaan. Een andere mogelijkheid is de locatie op te schuiven in de richting van de oksel van de Utrechtsebrug, waarbij nog voldoende ruimte overblijft voor riante ingang van het park. Door het opschuiven van de Fordlocatie zou ruimte vrij komen voor landschappelijke inrichting en een betere relatie tussen het westelijke en het oostelijke deel van het park. Ook zou hiermee de polderstructuur van de Atek polder worden geaccentueerd en zichtbaar gemaakt.

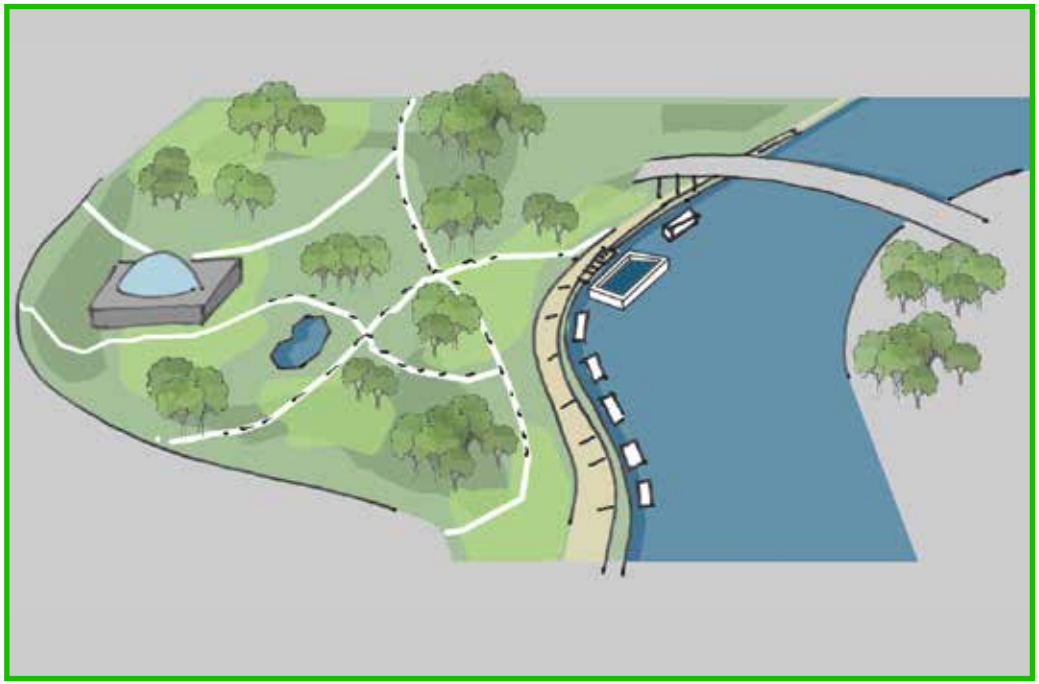
Programmatisch wordt ingezet op meervoudig ruimtegebruik waarbij wonen een hoofdrol speelt. Binnen het woonprogramma wordt specifieke aandacht gevraagd voor doelgroepen die in de knel zitten op de Amsterdamse woningmarkt zoals zorgpersoneel, docenten en senioren.

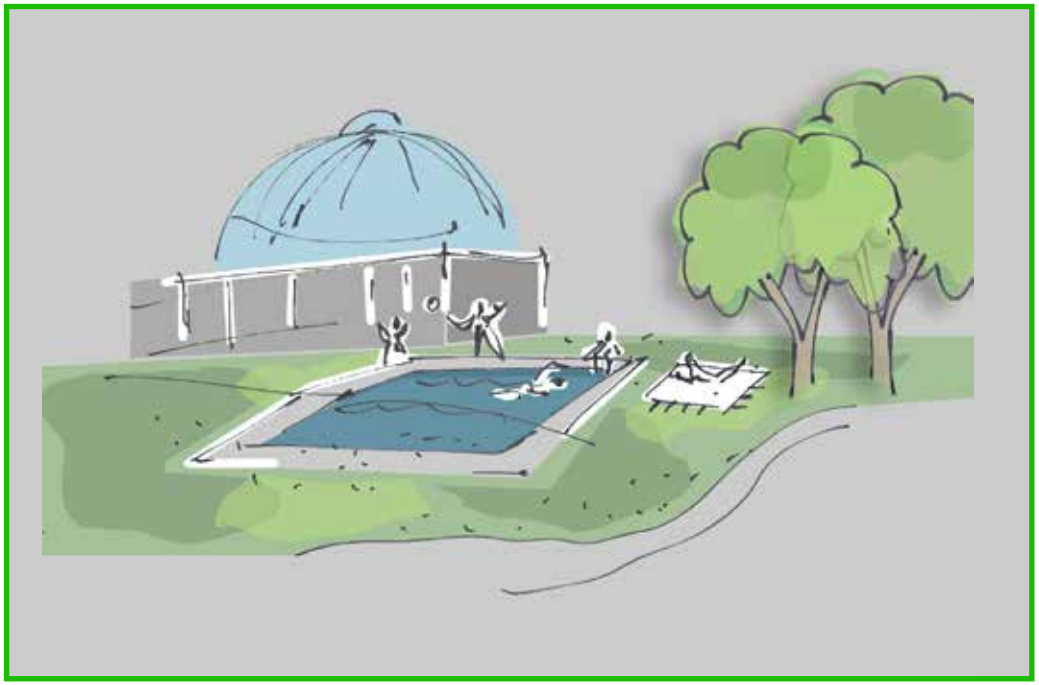

Parkeerterrein bij de Fordlocatie

De Mirandabad

Zwemvoorziening het De Mirandabad is volop bezig met plannen voor renovatie en/of groot onderhoud van de buiten- en binnenbaden. Zo is het 50-meterbad lek en moet het binnen afzienbare tijd gesloopt en herbouwd worden. In de plannen speelt verduurzaming een prominente rol.
Toen het huidige De Mirandabad in de jaren 1950 werd geopend lag het, net als het park, aan de rand van de stad. Aangezien de omgeving van park en bad verstedelijkt, en de schaarste aan ruimte toeneemt, zit in de plannen de uitdaging besloten om te komen tot een optimaal bruikbare (duurzame) zwembadvoorziening, en het terrein voor breder recreatief gebruik in te zetten, met een beter te gebruiken stuk stad als doel. Randvoorwaardelijk is dat het De Mirandabad als stedelijke voorziening goed en veilig moet kunnen blijven functioneren.
Zo zouden de binnen- en buitenbaden dichter bij elkaar kunnen worden gelegd, en daarmee deels de bestaande afscheiding langs de President Kennedylaan kunnen vervangen. Het is sowieso wenselijk dat het De Mirandabad fysiek en psychologisch meer aansluiting vindt bij het park en de President Kennedylaan. Buitenschoolse opvang Woest Zuid is nu gehuisvest in het De Mirandabad en wil uitbreiden. Hiervoor is onderzoek gedaan naar de mogelijke locaties grenzend aan het terrein van het zwembad waar de buitenschoolse opvang nu al gebruik van maakt. Naast het optimaal isoleren van de gebouwen is er voor de opwekking van warmte een studie gaande naar de realisatie van een Thermische Energie Oppervlaktewater installatie in de nabijheid van de Amstel.
Op middellange termijn zijn meer structurele aanpassingen mogelijk. De gebouwen en buitenbaden van het De Mirandabad zouden wellicht kunnen worden geoptimaliseerd langs de President Kennedylaan en/of de De Mirandalaan. De clustering van de bebouwde faciliteiten komt het gebruik van het De Mirandabad ten goede, geen groen gaat verloren en het meer aaneengesloten onbebouwd zwembadterrein voegt meer recreatieve gebruikswaarde toe.

boven: Zicht op het De Mirandabad vanaf de ligweide

onder: Voormalige toegang tot het zwembadcomplex vanaf de President Kennedylaan

groene stadsentree
huidig park
mogelijke te vergroenen plekken
bestaande verharding
bestaande Langzaam Verkeer verbindingen
plek aan het water

Snelle resultaten

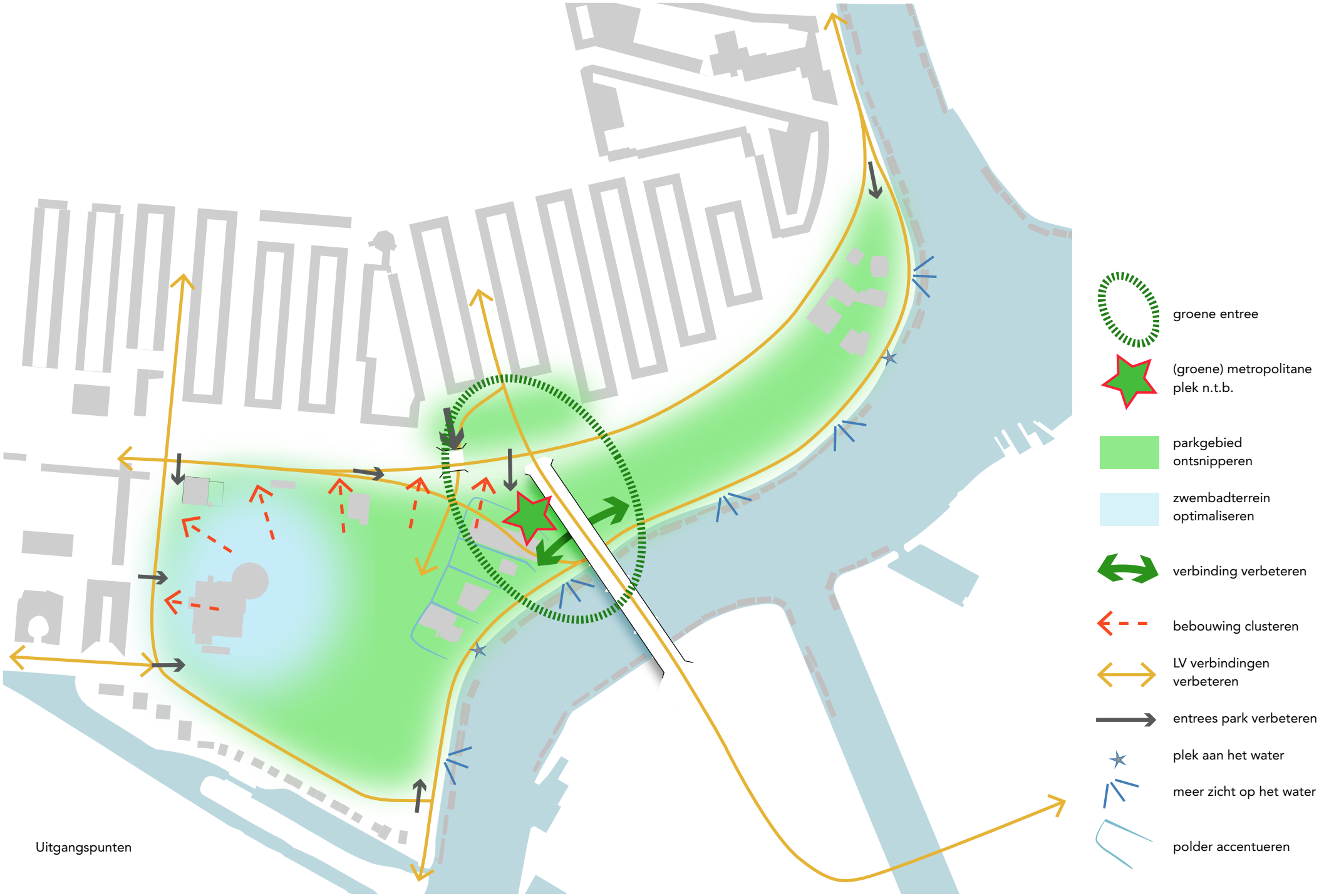
Op korte termijn zijn er verschillende maatregelen mogelijk om het park, en het parkgroen in het bijzonder, een flinke 'boost' te geven. Er is snelle winst te behalen door overbodige verharding te verwijderen en te vervangen door groen. Niet alleen is dit groen nodig voor het groeiende aantal bezoekers, het zorgt er ook voor dat het gebied hoosbuien beter aan kan. Concrete voorbeelden van groenvermeerdering of –verbetering zijn de geplande groenere aansluiting Van het Amstel Boathouse op het park, het vergroenen van de Zuidelijke Wandelweg en het vervolmaken van de Amsteldijk als groene laan.

Voorts kan er worden geïnvesteerd in de gezonde toekomst van de bomen, waarbij het gaat om de bodem en de (grond) waterhuishouding.

Maar ook de gebruiksmogelijkheden van het park kunnen binnen afzienbare tijd worden verbeterd. Zo kunnen er meer en aantrekkelijkere speel- en sportvoorzieningen komen voor alledaags gebruik.

Voor één en ander is door de gemeente budget gereserveerd (zie pagina 7).

groene entree
(groene) metropolitane plek n.t.b.
parkgebied ontsnipperen
zwembadterrein optimaliseren
verbinding verbeteren
bebouwing clusteren
LV verbindingen verbeteren
entrees park verbeteren
plek aan het water
meer zicht op het water
polder accentueren
Uitgangspunten

5. Visie op de toekomst van het gebied

5.1 Uitgangspunten

Op de langere termijn is een aantal structurele ingrepen in het Martin Luther Kingpark-gebied nodig. De 'landschappelijke geleding' is een bruikbaar instrument bij de aanpassing van het gebied. Het verbeterde parkgebied zal de verdichtende stadsomgeving faciliteren en de kwaliteit van de Kop van de Amstelscheg vergroten. Op dit moment is het parkgebied versnipperd. Grote delen van het park zijn niet openbaar toegankelijk. De locatie rondom de Utrechtsebrug is in de Structuurvisie aangewezen als een 'metropolitane plek'. Daarom zijn de volgende visie-uitgangspunten, gericht op het ontsnipperen van het gebied, van belang:

- Het parkgebied wordt klaargestoomd voor een hoogstedelijke toekomst waarbij het label 'metropolitane plek' zal zorgen voor een brede bewustwording van de bijzonderheid van de plek.
- Het parkgebied wordt een belangrijke schakel tussen de 'oude stad' en de 'nieuwe' aan de overzijde van de Amstel.
- Door het parkgebied te verbeteren wordt de relatie tussen het groen, het water en de omliggende buurten versterkt;
- De kwaliteit van het parkgebied wordt verhoogd door vergroening, herschikking van functies, vergroting van de openbaarheid en bruikbaarheid.
- De herschikking van functies zal gevolgen hebben voor zowel bebouwing als onbebouwde ruimte.
- Het realiseren van programma is ondersteunend aan het park en is geen doel op zich.
- Grote winst wordt behaald door het verbinden van de bestaande parksnippers. Hierdoor wordt het 'herbergend vermogen' van het park sterk vergroot – veel meer mensen dan nu kunnen er op een aangename wijze gebruik van maken.
- De ligging van het parkgebied aan het water wordt beter benut waardoor de identiteit van de Amsteloever wordt versterkt.
- Het 'Rijnplein' is een belangrijke schakel tussen de Rijnstraat en het Martin Luther Kingpark en zal goeddeels worden ingericht als verblijfsgebied.
- De Atekpolder zal landschappelijk worden geaccentueerd en meer bijdragen aan de beleving van het park en de waterkwaliteit en – opvang.
- Nieuwe fiets- en voetgangersroutes zullen bijdragen aan het recreatieve gebruik van het park.
- De sport- en beweegmogelijkheden in het gebied worden versterkt.
- Meer aandacht wordt besteed aan kunst en cultuur in het parkgebied door middel van kunstprojecten.

Toetsingskader

5.2 Toetsingskader

Op basis van de uitgangspunten is een toetsingskader met de bijbehorende verbeelding opgesteld voor initiatieven in het parkgebied.

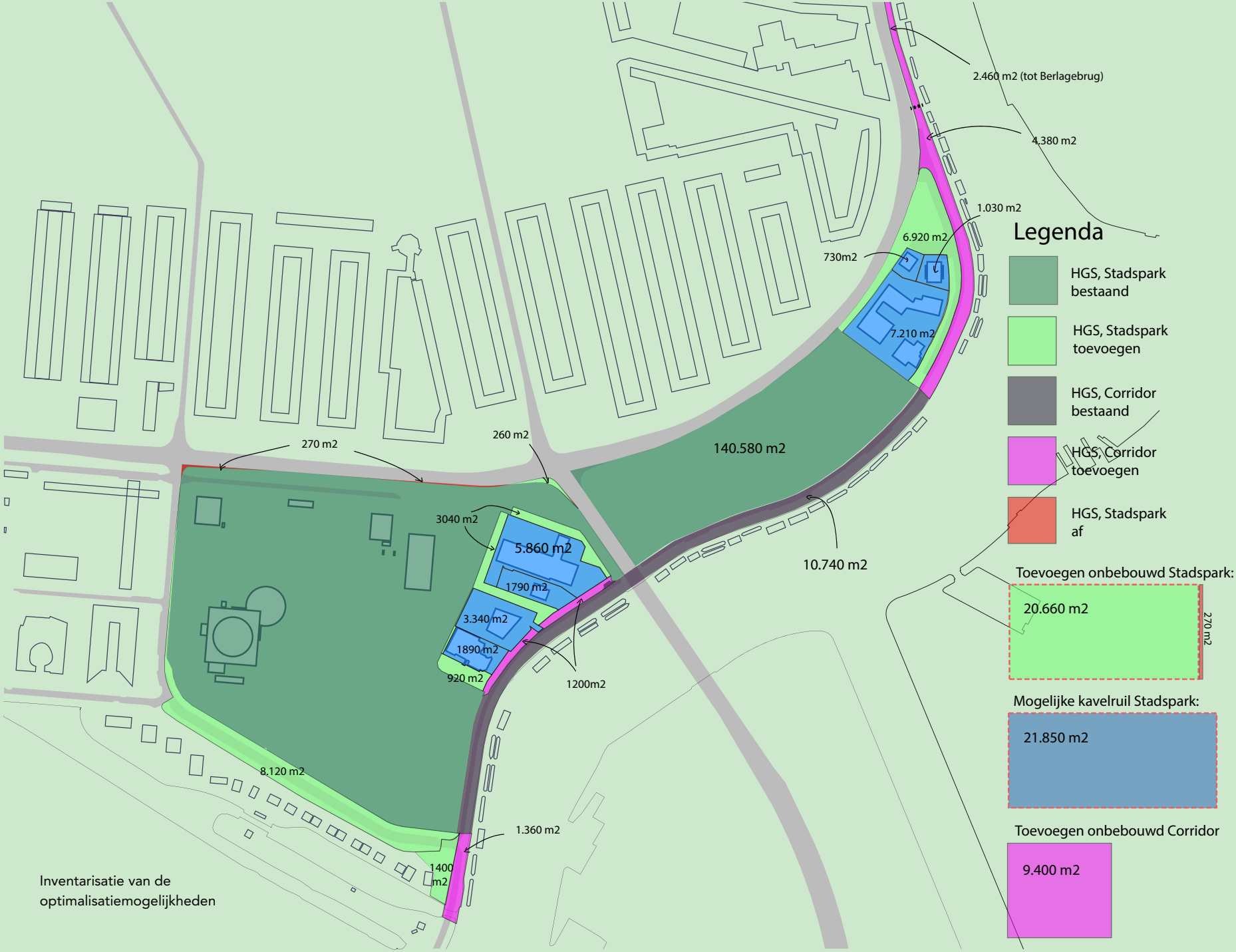
Het initiatief/de ontwikkeling:

- Draagt bij aan de geformuleerde uitgangspunten voor de toekomstvisie op het MLK-gebied;
- Bevordert de sportieve en groen-recreatieve gebruiksmogelijkheden van het MLK-gebied;
- Versterkt de verblijfskwaliteit van het MLK-gebied;
- Versterkt de (beleefde) sociale veiligheid in het MLK-gebied.

Waarbij de bebouwing:

- Bij een initiatief/ontwikkeling van buiten de Hoofdgroenstructuur dat wordt uitgeruild naar een locatie binnen de Hoofdgroenstructuur, alleen mogelijk is als de hoeveelheid verharding (inclusief bebouwing) binnen het 'toetsingsgebied uitruil' (zie kaart Toetsingskader*) niet toeneemt, hetzij als individuele ontwikkeling, hetzij in combinatie met andere kavelontwikkeling(-en);
- Is gesitueerd aan de President Kennedylaan of aan de De Mirandalaan en blijft binnen het 'zoekgebied bebouwing t.b.v. ontsnipperen' zoals aangeduid op de verbeelding;
- Is gesitueerd binnen de rooilijnen van de bestaande gebouwen aan de President Kennedylaan of aan de De Mirandalaan;
- Maakt visuele relatie tussen de omgeving en het park mogelijk;
- Heeft maximale bouwhoogte van 30 meter;
- Is alzijdig en heeft geen achterkanten naar het park;
- Is ontsloten vanaf de President Kennedylaan of De Mirandalaan;
- Gaat uit van meervoudig ruimtegebruik;
- Bevat een plint, die geschikt is voor publieke functies;
- Heeft eventuele parkeerbehoefte ondergronds of inpandig opgelost of op andere inpasbare/aanvaarbare wijze, zolang deze niet ten koste gaat van het parkgroen;
- Heeft een landschappelijke oplossing voor eventuele terreinafscheiding en de ruimte rondom het gebouw;
- Is zoveel mogelijk natuurinclusief ontworpen;

Afwijking van deze criteria is alleen mogelijk in bijzondere gevallen, dit ter beoordeling door het college van B&W.

Inventarisatie van de optimalisatiemogelijkheden

Het MLK-gebied en de Hoofdgroenstructuur

Het groen van het plangebied is binnen de Hoofdgroenstructuur gecategoriseerd als Stadspark. Voor deze categorie gelden de volgende randvoorwaarden:

Gebruik, gewenste beleving

Een groene, park- tot tuinachtige omgeving in een stedelijke context. Specifieke voorzieningen voor diverse doelgroepen zijn aanwezig. Natuurlijk elementen en tuin- en landschap architectonische kwaliteiten vormen bijzondere attracties.

Beleidsintentie

Hoge bezoekersaantallen en hoge gebruiksintensiteit. De voorzieningen en de ontsluiting moeten erop afgestemd zijn zoveel mogelijk mensen te bedienen, zonder dat het groene karakter verloren gaat. Parken mogen niet opgevuld worden met verspreide, maar dominante bebouwing.

Inpasbare voorzieningen

Geen parkeervoorzieningen. Oplossingen voor parkeren ten behoeve van voorzieningen moeten buiten het park gevonden worden.
De Amsteldijk is onderdeel van de Hoofdgroenstructuur en is aangemerkt als “corridor”.

Het toetsingskader gaat uit van het (gedeeltelijk) herschikken van de huidige Hoofdgroenstructuur ter verbetering van het functioneren van het de park. Daardoor wordt de Hoofdgroenstructuur juist versterkt. Het toetsingskader voor de Hoofdgroenstructuur (opgenomen in de Structuurvisie Amsterdam 2040) biedt voor deze herschikking formeel echter geen ruimte.

De omvang van de bestaande Hoofdgroenstructuur in het parkgebied is ca. 140.580 m^2. Aan de bestaande Hoofdgroenstructuur kan sowieso 20.660 m^2 worden toegevoegd, door ‘verscholen’ openbare ruimtes tussen en naast de private percelen weer fysiek en psychologisch bij het park te voegen.

Uitvoering van de (middel)lange termijn doelstellingen van de visie kan gevolgen hebben voor de contouren van de Hoofdgroenstructuur. Op basis van het toetsingskader zouden delen van het plangebied aan de Hoofdgroenstructuur kunnen worden toegevoegd, in ruil voor bouwmogelijkheden binnen de huidige Hoofdgroenstructuur. Belangrijke randvoorwaarden zijn dat de omvang van de Hoofdgroenstructuur niet afneemt en dat de kwaliteit van het groengebied verbetert.

Met het eventuele vrijspelen van de Fordlocatie zou ca. 5.860 m^2 kunnen worden uitgeruild met de Hoofdgroenstructuur. Aan de President Kennedylaan zou in dit geval een vergelijkbare perceelsoppervlakte kunnen worden ontwikkeld. Dit principe zou ook kunnen gelden voor andere particuliere grondeigenaren indien zij initiatieven hebben in het plangebied.

Colofon

Gemeente
Amsterdam

Productie:
Ruimte en Duurzaamheid

Veronika Meijer - Skouratovskaja
Quirijn Verhoog
Anja Gohringer
Harmen de Groot
Koos van Zanen
Yvonne Meekes